

SKKFF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

”Hänt i branschen”

SSIB vårkonferens

16 mars 2026

SKKFF:s

länsavdelning
i Stockholm

SSIB

Grattis på 40 årsdagen!

Eller....

Både ja & nej

Kyrkogården

NUMMER 1 1987 ÅRGÅNG 59 ISSN 0924-6494

Kyrkogården 1:87

Södertälje i spetsen
Att det konstituerande mötet skedde i Södertälje var kanske inte riktigt någon tillfällighet. Södertälje har under många år gått i spetsen för det regionala samarbetet inom Stockholmsregionen och den nu bildade länsavdelningen av SKKF är egentligen bara en vidareutveckling av ett av Södertäljes initiativ som sedan 1979 fungerat i formen av SSIB, d v s Stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor.

Ända sedan år 1965 har det sporadiskt hållits konferenser i kyrkogårdsfrågor inom Stockholmsområdet. Med åren blev det alltmer aktuellt med ett organiserat samarbete. Det var många frågor som borde finnas en gemensam lösning såsom invandrarfrågor, krematoriefrågor, taxor och avgifter för olika tjänster o s v. Detta mera lösa samarbete resulterade 1979 i ett möte till vilket 14 av de större kyrkogårdsvårdande myndigheterna inom regionen inbjöds. Vid detta möte bildades SSIB. Organisationen som varit mycket livskraftig har bedrivit sin verksamhet med två stora möten årligen. Dessa möten har blivit mycket välbesökta och uppskattade inslag i det dagliga kyrkogårdsarbetet. Verksamheten har givit upphov till många goda kontakter och otvivel-

SKKF-avdelning bildad för Stockholms län

Den 25 september 1986 var en märkesdag för det regionala samarbetet på kyrkogårdsområdet inom Stockholmsregionen. Den dag bildades en länsavdelning av SKKF för att, som det heter i de stadgar som antogs vid mötet, sammanföra kyrkogårdsvårdande myndigheter inom Stockholms län till regionalt samarbete, verka för regional utveckling och ordna regionala konferenser, madagar och utställningar.

det konstituerande årsmötet, som i Södertäljes församlingshus, till en styrelse för länsavdelningen med ledande av Åke Ohlsén, Stockholm, Åke Bergström, Södertälje, Urban Nilsson, Täby, Urban Giblentuna, Kurt Hallberg, Östersund, Järnåsa, Brita Huddinge med Börje Olsson, Björn Asph, Huddinge och Jörgen Nacka som suppleanter.

i spetsen

tituerande mötet skedde i Södertälje har under många år gått i spetsen för det regionala samarbetet inom Stockholmsregionen och den nu bildade länsavdelningen av SKKF är egentligen bara en vidareutveckling av ett av Södertäljes initiativ som sedan 1979 fungerat i formen av SSIB, d v s Stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor.

1965 har det sporadiskt hållits konferenser i kyrkogårdsfrågor inom Stockholmsområdet. Med åren blev det alltmer aktuellt med ett organiserat samarbete. Det var många frågor som borde finnas en gemensam lösning såsom invandrarfrågor, krematoriefrågor, taxor och avgifter för olika tjänster o s v. Detta mera lösa samarbete resulterade 1979 i ett möte till vilket 14 av de större kyrkogårdsvårdande myndigheterna inom regionen inbjöds. Vid detta möte bildades SSIB. Organisationen som varit mycket livskraftig har bedrivit sin verksamhet med två stora möten årligen. Dessa möten har blivit mycket välbesökta och uppskattade inslag i det dagliga kyrkogårdsarbetet. Verksamheten har givit upphov till många goda kontakter och otvivel-

aktigt befrämjat utvecklingen inom regionen och närmat de skilda myndigheterna till varandra till fromma inte bara för den egna verksamheten utan också för medborgarna.

Enhälligt beslut

Med tiden visade det sig dock att SSIB hade vissa svagheter. Organisationen var helt frivillig, inga avgifter utgick, ingen kanslifunktion fanns, allting fick ordnas på frivillighetens väg. Den kyrkogårdsvårdande myndighet från vilken den för tillfället tjänstgörande ordföranden hämtats fick ta på sig det tunga arbetet med kanslifunktionerna, att ordna sammankomster, utfärda kallelser m m. Sammankomstarrangemangen inom regionen har man sedan turats om med och den myndighet som hade hand om arrangemanget fick själv svara för dessa med lokaler, förplägnad o dyl, vilket för övrigt skett på ett alldeles förträffligt sätt.

Om metoden att ordna de årliga mötena har det dock funnits delade meningar. Den otvivelaktiga friheten i systemet lockade många under det att andra insåg det vara tvivelaktigt att gå fram på denna väg och vissa myndigheter kanske också ansåg sig i alltför hög grad drabbade av kostnader som inte kunde fördelas. Saken debatterades under flera år och i början på år 1986 utsändes en remissförfrågan till de berörda myndigheterna om SSIB skulle behållas i hittillsvarande form, om SSIB skulle ingå i en länsavdelning eller ersättas av en länsavdelning till SKKF. Vid den nämnda konferensen i Södertälje beslöt enhälligt att låta SSIB ersättas av en länsavdelning till SKKF. Med detta skulle man vinna en institutionalisering av verksamheten, man skulle få kanslittjänster (från förbundet), man skulle kunna fördela kostnaderna på samtliga deltagande myndigheter och man var inte längre heller beroende av och hänvisad till att någon eldsjäl höll verksamheten igång. Den nya organisationen borgar för verksamhetens fortbestånd och framtida utveckling på ett helt nytt sätt.

Många kan delta

I de stadgar som antogs för länsavdelningen betonas det särskilt att alla kyrkogårdsvårdande organ är välkomna att delta och att deltagande inte är beroende av medlemskap i SKKF. Det är således inte bara kyrkogårdsvårdande myn-

digheter som kan delta, även andra institutioner kan medverka, t ex Svenska kyrkans kyrkogårdsdelegation och begravningsentreprenörernas samverkansorgan för att ta ett par exempel.

Representationen inom den regionala kyrkogårdskonferensen, som det beslutade organet heter, skall dock i princip vara beroende av att myndigheten är ansluten till SKKF. För att emellertid visa att detta inte på något sätt fick hindra verksamheten eller ställa tjänstfulla personers medverkan utanför avdelningen har som revisor utsetts en person från en icke ansluten myndighet. Det betonades vid konferensen att det var mycket angeläget att samarbetet skulle utsträckas till hela regionen och inte bromsas av formella hinder. Å andra sidan ansåg väl heller ingen det finnas någon större anledning för någon kyrkogårdsvårdande myndighet att inte medverka i SKKF.

Någon alternativ organisation av liknande slag som med kraft verkat för och inom arbetsområdet och som skulle kunna konkurrera om intresset finns ju inte. Det är också detta som framskymtar i vad den nyvalde ordföranden, Åke Ohlsén, avslutningsvis framhöll vid länsavdelningens bildande:

"Vi har sålunda gemensamt kommit fram till att inom länet bilda en avdelning av SKKF med stadgar som ger klar målsättning och inriktning av det framtida regionala samarbetet i kyrkogårds- och begravningsfrågor. Det är min förhoppning att vi nu fått en fast grund för vårt fortsatta arbete med utveckling av begravningsverksamheten inom länet genom information, utbildning och serviceverksamhet och med anlitande av SKKF för att föra idéer och uppslag vidare."

BENGT ULVEHED

Gynna denna
tidnings
annonsörer!

1965 – Sporadiskt samarbete(61 år)

1979 – SSIB bildas(47 år)

1986 – Ansluts som en SKKF-avdelning(40 år)

Stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor (SSIB)

Anteckningar vid sammanträde med arbetsgruppen för krematoriefrågor i Klockargården, Huddinge, den 13 mars 1980.

Närvarande: Huddinge
Nils Johanson
Rune Karlsson
Marie Lindell
Bengt Wistrand

Nacka
Gerrit Ravensbergen

Nynäshamn
Olle Karlsson
Ejlert Johansson

Kostnadsräkning

Sollentuna och Stockholm hade räknat fram kostnaden per kremation för år 1979 enligt följande.

500:--
376:35
501:52
403:91

en ugn
två ugnar
en ugn
tre ugnar

Sollentuna
Stockholm
Skogskrematoriet
Norra krematoriet
Räcksta krematorium

Genomsnittet per kremation för alla tre krematorierna i Stockholm slutar på 404:01 kronor.

Kyrkogårdsplan Sänd 1980-09-17

Medlemsförteckning SSIB

- Boo kyrkogårdsnämnd, Kyrkvägen 11, 132 00 Saltsjö-Boo
- Botkyrka kyrkogårdsnämnd, 145 90 Norsborg
- Danderyds kyrkogårdsnämnd, Fack, 182 01 Danderyd
- Huddinge kyrkogårdsnämnd, Box 1103, 141 23 Huddinge
- Järfälla kyrkogårdsnämnd, Box 139 175 23 Järfälla
- Lidingö kyrkogårdsnämnd, Ekholmsvägen 1, 181 42 Stockholm
- Märsta kyrkostämman, Box 3007, 195 03 Märsta
- Nacka kyrkogårdsnämnd, Box 31, 131 06 Nacka
- Nynäshamns kyrkogårdsnämnd, Box 6, 149 01 Nynäshamn
- Salems kyrkogårdsnämnd, Box 1030, 150 24 Rönninge
- Sollentuna kyrkogårdsnämnd, Box 13, 191 21 Sollentuna
- Solna kyrkogårdsnämnd, Kaplansgården, 171 90 Solna
- Stockholms kyrkogårdsnämnd, Box 21144, 100 31 Stockholm
- Sundbybergs kyrkogårdsnämnd, Box 170, 172 25 Sundbyberg
- Södertälje kyrkogårdsnämnd, Box 121, 151 22 Södertälje
- Tyresö kyrkogårdsnämnd, Box 76, 135 22 Tyresö
- Täby kyrkogårdsnämnd, Ringvägen 27, 183 43 Täby
- Österhaninge kyrkogårdsnämnd, Box 6, 136 21 Handen

Till Svenska Eldbegängelseföreningen
Box 19071
104 32 STOCKHOLM

Med hänvisning till de diskussioner som fördes vid SSIB:s höstkonferens i Solna den 27 november, där representanter för Svenska Eldbegängelseföreningen deltog, samt till bilagda minnesanteckningar från sammanträde med SSIB:s arbetsgrupp för krematoriefrågor får SSIB styrelse göra följande framställningar.

1. Varudeklaration av kistor.

Problemet med bränning av plastlaminerade kistor och kistor av icke rent trä har länge diskuterats och är för närvarande föremål för handläggning inom eldbegängelseföreningen.

Enligt SSIB:s uppfattning är det av stor betydelse för krematoriepersonalen att på förhand känna till kisttypens ytbehandling så att förbränningsförloppet kan avpassas på lämpligt sätt. Men lika viktigt torde det vara att känna till vad som finns inuti kistan - d v s kistans byggmaterial, material i bädd, inredning och svepning samt huruvida stoftet är balsamerat.

Vid krematoriegruppens sammanträde 4 november 1980 diskuterades ett av Gunnar Åkerblom framlagt förslag till varu- och innehållsdeklaration av kistor i form av en enkel sifferkod. SSIB styrelse anser att detta förslag bör bearbetas och utvecklas i syfte att ge ett enkelt och enhetligt varudeklarationssystem för kistor - giltigt i hela landet.

Styrelsen hemställer därför, att eldbegängelseföreningen utarbetar ett sådant varudeklarationssystem för kistor samt verkar för att det kommer till allmän användning.

2. Mark- och vegetationsförändringar i minneslundar.

I minneslundar som varit i bruk längre tid och där askor grävts ned och ströts ut befarar man förändringar i markkemin med åtföljande kanske oönskade förändringar av vegetationen som följd. Osäkerheten om dessa processer kan påverka förvaltningarnas handlande och utformning av regler för minneslundarnas användning.

SSIB styrelse finner det angeläget att denna fråga närmare studeras - i syfte att å ena sidan skingra oro för eventuell markförstörelse, å andra sidan finna metoder att motverka icke

REGIONAL KONFERENS I SOLNA

Justitierådet Fredrik Sterzel var gästtalare när stockholmsregionen höll sin samarbetskonferens i begravningsfrågor i Näckroskyrkan, Solna.

Fredrik Sterzel redogjorde för det begravningsfrågor som nu kommer att läggas fram i ett betänkande. En förslag om huvudmannaskapet för

Konferensens ordförande Rune Karlsson, Huddinge i samspråk med Fredrik Sterzel och Åke Bergström.

rad olika alternativ kommer att presenteras i betänkandet.

- Svenska kyrkan skall ha hand om begravningsväsendet, liksom man nu har
- Kommunerna tar över
- Delat huvudmannaskap
- Stiftelser som förvaltningsform

Många av alternativen för dock med sig konsekvenser som man också måste kartlägga och diskutera innan det är dags att fatta beslut i den här frågan.

Konferensen öppnades av Solna kyrkogårdsnämnds ordförande A Pellnor. Han hälsade alla välkomna och betonade vikten av regionala konferenser av det här slaget.

Ordförande för konferensen var Rune Karlsson, Huddinge och sekreterare Åke Bergström, Södertälje.

Under förhandlingarna behandlades en rad frågor. En av dessa gällde de anhörigas deltagande vid urnnedläggningar. Konferensen tog en rekommendation att anhöriga som önskar närvara vid en urnnedläggning måste begära detta hos kyrkogårdsförvaltningen på resp ställe.

Nästa konferens för regionen blir i Sollentuna.

KYRKOGRÅRDS- BEREDSKAP — TEMA FÖR SSIB:s VÅR- KONFERENS

SSIB — Stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor har hållit sin vårkonferens i Sollentuna församlingshus.

Sollentuna kyrkogårdsnämnds ordförande Gunnar Åkerblom öppnade konferensen och kunde bli hälsa dagens gästtalare docent Harry Lenhammar, som är sekreterare i kyrkobereidskapskommittén, välkommen.

Konferensen leddes av SSIB:s ordförande Rune Karlsson, Huddinge som till sin hjälp hade Ulla Jansson, Sollentuna på sekreterarstolen.

Docent Lenhammar framhöll bl a att fredssambället skall utgöra grunden för krigssambället. De organ som sköter en viss uppgift i fredstid skall göra samma jobb om det blir krig. Bara i rena undantagsfall skall nya organ upprättas.

Planeringen inför en kirgssituation är på sina håll ganska bristfällig. Har man en planering bör man gå igenom den ungefär vart tredje år för att den skall kunna hållas a'jour. Kyrkobereidskapskommittén har för den sakens skull upprättat ett förslag till planering och skickat ut detta på remiss till ett 90-tal myndigheter runt om i landet. Svaren skall vara inne före 1 oktober.

Kommunerna måste ha ett övergripande ansvar i en kirgssituation, beroende på att de kyrkliga kommunerna är för små. I och med det, övertar inte kommunerna begravningsväsendet i kirgstid, utan enbart ansvaret för att det finns en planering. Docent Lenhammar hoppades

att en lag om kyrklig beredskap skall kunna gälla från 1 januari 1982.

Bårstationer

Bårstationer — dvs en arbetsplats där man tar om hand döda — måste finnas. Där skall verksamheten administreras, där skall dödsrapportering m fl rutiner skötas. Även begravningsentreprenörerna skall ha sin arbetsplats där. Gravplatsmark måste också finnas. Där har man i utredningen föreslagit ett samråd där de större församlingarna även tar in de mindre i sin planering för ett samlat utrymme koncentrerat till några platser i kommunen.

Den övergripande organisationen inträder inte automatiskt utan först, när antingen Länsstyrelsen så bestämmer eller när den kyrkliga och borgerliga kommunen är överens om att så skall ske. Kyrkobereidskapskommittén och riksnämnden för kommunal beredskap har tillsammans byggt upp denna fråga och lämnat förslag till lösning.

Diskussion

Efter docent Lenhammars föredrag blev diskussionen livlig. Identifieringsfrågor, svårigheter med lämplig kyrkogårdsmark m fl frågor ventilerades. Konferensen beslutade att

under våren 1982 anordna en studie- dag i ämnet där docent Lenhammar kommer att medverka.

Konferensen tog också upp frågan om reglemente för kyrkogårdsnämnderna. Direktör Stig Wallin lovade att Svenska Eldbegängelseför- eningen skall hjälpa SSIB att arbeta fram ett normalreglemente. Styrelsen fick också i uppdrag att kontakta olika tänkbara parter för att så snart som möjligt få fram ett underlag för ett reglemente.

Förbud mot pappkista

Olika material i kistor diskuterades. forts. sid. 13

Docent Harry Lenhammar

ULLA JOHANSSON NY KANSLICHEF

Den första juni tillträdde Svenska Eldbegängelseför- eningens nya kanslichef, Ulla Johansson, Sollentuna sin tjänst på SEF:s kansli, Sveavägen 116, Stockholm.

Ulla Johansson är socio- nom och kommer närmast från Sollentuna kommun- förvaltning, där hon tjänstgjort som kommun- sekreterare och blir kansli- chef.

Dessförinnan var hon ut- redningssekreterare på ga- tukontoret i samma kom- mun.

— Jag är mycket road av administration, ekonomi och personalfrågor, säger Ulla Johansson. Hon har också sysslat med sådana frågor i sina tidigare arbets- uppgifter.

Ulla Johansson räknar sig som fullvärdig sollentuna- nabo efter att ha varit bosatt där sedan 1965. Hon är annars född i Tegelsmora i Uppland.

Någon erfarenhet av begravningssektorn har hon inte. Men intresset har väckts i och med att den här tjän- sten började diskuteras.

— Jag anser att ämnet som sådant måste avdramati- seras, säger Ulla Johansson. De flesta människor vill inte fundera på sådana här bekymmer, trots att de in- nerst inne vet att de förr eller senare kommer att kon- fronteras med död och begravning. Ulla Johansson kommer att arbeta direkt under verkställande direk- tören.

RB

Alla slags ombyggnader...

SPECIALITÉ:
IN- OCH UTVÄNDIG
RESTAURERING AV
KYRKOR.
UNDERHÅLL AV TAK
OCH TILLVERKNING
AV TAKSPÅN.

**UTHYRNING AV
BYGGNADSSTÄLLNINGAR OCH
TRYCKLUFTSKOMPRESSORER**
**AB Västerviks
Fasadreparationer**

Rådhusgatan 41 • VÄSTERVIK
Tel. 0490-176 05, bost. 112 00

Ignis 2:81

Ignis 7-8:81

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

Ignis 11:81

forts. från föreg. sida

av tystnad och frid går tankarna också tillbaka och erinrar om vårt eget liv.

Denna gamla stadskyrkogård från 1600-talet har under de senaste åren utökats med flera gravplatser och man har här försökt tillgodose alla förekommande begravnings-skick. Därför har sålunda en minneslund blivit iordningställd här på Slottskyrkogården. När denna kyrkogård en gång togs i bruk som begravningsplats här i stadens centrum ville människorna ha de sina begrava-da så nära intill sig som möjligt. Denna samhörighet börjar mer och mer återspeglas i dagens samhälle, att de gamla stadskyrkogårdarna tas i anspråk allt eftersom begravnings-skick ändras, miljöer, kulturvärden i anläggningar och byggnader beva-ras.

Livets gröna färg blandas med förgängelsens gula blad, som nu täcker marken här ute på kyrkogården och ger en speciell stämning åt Alla Helgons dag.

M. F.

BEHOVET AV NY BEGRAVNINGS-MARK - VIKTIGT ÄMNE PÅ SSIB:s KONFERENS

SSIB — stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor höll sin höstkonferens i Tyresö församlingscentrum den 19 november. En av de viktigaste frågorna på konferensen gällde hur man skall få tillräckligt med mark för begravningsändamål. För många är det ett akut problem, inte minst gäller det för Stockholm.

Till ordförande för konferensen valdes Rune Karlsson, Huddinge och till sekreterare Erland Wallmark, Tyresö. Konferensen öppnades av kyrkorådets ordförande i Tyresö Lars Boisen, som också gav en glimt av Tyresö historia.

Mark för begravningsändamål

Första punkten på programmet handlade alltså om mark för begravningsändamål. Direktör Åke Ohlsén, Stockholms kyrkogårdsförvaltning inledde med en redogörelse för situationen i dagsläget; Stockholm

har f n 203 ha mark för begravningsplatser. På den ytan finns ca 160.000 gravplatser och ca 1 milj gravsatta. Idag återstår 4 ha mark och år 2.000 är all begravningsmark i Stockholm disponerad. Åke Ohlsén framhöll dock att vissa faktorer på kort sikt kan påverka markbeho- vet, t ex grundare gravar, ändrade begravningsformer och en ändrad taxesättning. Man kan därmed tänka sig att fler väljer urngrav som ju tar mindre plats.

En utredning som tillsatts av kom- munstyrelsen i Stockholm har inven- terat tänkbara områden för en fram- tida begravningsplats. Resultatet blev tämligen magert. I Östra Skrub- ba finns ett område på ca 35 ha. Be- slut skall fattas inom den närmaste tiden.

Åke Ohlsén menade att man mås- te försöka få de myndigheter som har inflytande, intresserade av be- gravningsområden och begravnings- frågor, och — om möjligt — få dem att delta i planeringsarbetet inom sektorn.

Från Botkyrka rapporterades att man där — sedan 1965 — diskuterat med kommunen om mark för be- gravningsändamål. Dock finns många intressen att ta hänsyn till när det gäller marken i fråga. Kommu-

Regional planering

Från Sundbyberg framhölls att det snart är dags att börja tänka på en ev gemensam planering med omkring- liggande församlingar när det gäller nya områden för gravplatser. In- vandrarerna kommer t ex att kräva eg- na områden och mera mark för kistgravar. Sundbyberg har dock kyrkogårdsmark för ca 35 år fram- åt. Solna har också varit inne på en regional planering, men fick inget gehör för det förslaget.

I Stockholm har man tidigare ar- betat för regionala lösningar med en samlad inventering. Politikerna har dock inte visat något intresse varför Stockholm varit tvungna att se som sitt eget hus och alltså ta fram egna lösningar.

Från Sollentuna rapporterades att man vid en konferens för omkr 10 år sedan fick beskedet från regional- planekontoret att de flesta försam- lingar inte var intresserade.

Södertälje har kistgravmark för ca 20 år framåt och sonderar nu möjligheterna att få nya områden på lämpliga ställen. Man menade också att intresset för kyrkans angelägen- heter ofta är litet hos politikerna. I Södertälje är dock samarbetet gott.

Lars Boisen framhöll betydelsen av goda kommunikationer mellan

varje fall kan man nog inte räkna med någon större uppgång, snarare då en nedgång. Om man tittar på fördelningen urngravar och minnes- lundar finner man att idag sätts ca 40% askor i minneslund. Möjligen kan man nå upp till 50% där. Natur- ligtvis påverkar de här detaljerna arealbehovet. Om man utnyttjar be- fintliga gravar vinner man kanske 10%. Om man sätter urnor i befintli- ga kistgravar kan man också vinna ca 10%. Gravsättning kan ske i an- dra församlingar (i allmänhet Stock- holm). Man kan titta på gravplatser- nas storlek, på kapell- och ekonomi- byggnader som också tar utrymme i anspråk, osv.

Man har undersökt hur stor del av den totala ytan inom en kyrkogård som används som gravområde. Det har visat sig att man har ett exploa- teringstal på mellan 15 och 20% i tätbelagda kvarter.

Bengt Wistrand relaterade grav- sättningsstatistik för Huddinges del: Inom en tioårsperiod har 65,9 grav- satts i Huddinge, 18,7% i Stock- holm, 12,1% i övriga landet och 3,3% utomlands. Stockholm tar f n 50% mer betalt för icke församlings- bor — det finns alltså ett ekono- miskt hinder. Många stockholmare å sin sida väljer att gravsättas på an-

Konferensens ordförande Rune Karlsson, Huddinge omgiven av sekreteraren Erland Wallmark, Tyresö och direktör Åke Ohlsén, Stockholm.

”STOCKHOLMSGRUPPEN” firar 25-årsjubileum

”Stockholmsgruppen” inom Föreningen Sveriges Kyrkogårdschefer firar i år 25-årsjubileum.

Vilka är dessa gamla uvar? Alla kyrkogårdschefer inom Stockholmsområdet.

Stockholmsgruppen bildades bl a av veteranerna Sven Höök, Brännkyrka, K.G Gustavsson, J. Lindström Stockholms kyrkogårdsförvaltning, H. Höglund Lidingö, G.V Klinga Sundbyberg, Thure Ljunggren Danderyd, G.A Svedén Djursholm, S. Hermyr Nacka, Bengt Wistrand Huddinge.

Några har lämnat oss, men deras minne finns kvar. Nya kollegor har kommit in, och idag är vi 26 aktiva medlemmar och 7 hedersmedlemmar.

Vi träffas 2 gånger per år och dis-

kuterar aktuella frågor. Träffarna fungerar även som ett studiebesök, eftersom vi skiftar plats vid varje träff.

1963 startade gruppen början till det nuvarande regionala samarbetet. Det var Gunnar Kenneberg, Solna som samlade politikerna till en begravningskonferens i Solna. Man beslöt då, att tillsätta en arbetsgrupp för att få fram en rekommendation för likvärdiga taxor inom Stor-Stockholmsområdet.

När man efter några års arbete fick fram en rekommendation, kunde den inte tillämpas inom alla förvaltningar på grund av stora olikheter i taxe-politiken.

Att få fram ett meningsfullt samarbete med Stockholms kyrkogårdsförvaltning var heller inte lätt på den tiden. Tack vare en god sammanhållning och många prövningar har vi idag ett mycket bra samarbete såväl med Stockholms förvaltning som med våra politiker inom Stor-Stockholmsområdet.

Vid FSK:s stora kongress har alltid Stockholmsbänken varit fullsatt. Vi har också bidragit med många styrelsemedlemmar under dessa år bl a Åke Andersson, Åke Bergström, Thore Svensson, Göran Jakobsson, ja kanske flera. Vår nuvarande ordförande Tommy Blomé har suttit i Stockholmsbänken, fast han nu blivit skåning på heltid.

När vi nu valde styrelse för jubileumsåret blev det omval: Åke Bergström ordförande, Bengt Wistrand vice ordförande, Stellan Wallman sekreterare, Gunnar Kenneberg kassör, Kurt Hallberg klubbmästare.

Jubileumsåret kommer att firas med en resa till Åbo, fredagen den 4 juni 1982, dagarna innan Svenska Eldbegängelseföreningen firar sitt 100-årsjubileum. Vi vill ta tillfället i akt och lyckönska Eldbegängelseföreningen och tacka för det samarbete vi haft under åren. Ett tack också till andra, både sammanslutningar och enskilda inom begravningsverksamheten, för ett gott samarbete.

Bengt Wistrand

KYRKOGRÅRSDRIFTEN – DESS EKONOMI OCH PERSONAL

”Även för församlingarna har sötebrödsdagarna tagit slut. De måste på samma sätt som de borgerliga kommunerna och staten hushålla bättre med sina resurser”. Så sa Åke Bendix, kyrkogårdsnämndens ordförande i Varberg när han öppnade en tvådagars konferens i Örserum för kyrkogårdsfolk från Småland och Halland.

Konferensen som handlade mycket om ekonomi – hade ordnats av regionen för Småland-Halland i samarbete med Svenska kyrkans Församlings- och Pastoratsförbund. Kursledare var Åke Bendix, Varberg och förbundsjuristen Bengt Erman SKFP.

I konferensen medverkade också professor Sven Ingvar Andersson, konsulent Pers Creutzer, SKFP, komminister Harald Ehrnström, trädgårdsarkitekt Ture Holgersson, Jönköping och trädgårdsingenjör Lennart Angselius, Jönköping.

Bland övriga medverkande fanns kanslichef Steiner Marthinsen, Jönköping som talade om kyrkogårdens ekonomi, sparprogram och minskade skatteinkomster och statsbidrag.

Kyrkogårdschef Ingemar Gustafsson, Växjö tog upp kyrkogårdens mark, byggnader och kost-

nader i det sammanhanget och trädgårdsingenjören Lennart Angselius, Jönköping och trädgårdsarkitekten Ture Holgersson, Jönköping talade om växtval, vegetation och hushållning med energi.

– Den här kursen har kommit till för att vi skall få diskutera olika vägar för att spara pengar. Vi måste lära oss att se olika lösningar på våra problem. Det är inte alltid den gamla invanda vägen som är den bästa, menade Åke Bendix. En stor och föga utnyttjad resurs är våra egna anställda med sin stora erfarenhet och uppslagsrikedom. Kanske har vi förtroendemän inte tillräckligt stimulerat våra medarbetare att föra fram och diskutera sina egna funderingar.

Årets kurs var en uppföljning av en liknande kurs som hölls i november 1980 på samma ställe.

SSIB:s vårkonferens:

Reglementen och kyrkogårdsberedskap

Stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor, SSIB ägnade en stor del av sin vårkonferens åt frågan om kyrkogårdsberedskapen i krigstid. Vidare behandlades reglementen och föreskrifter för kyrkogårdssektorn.

Konferensen hölls den 22 april i

Järfälla kyrkocentrum i Jakobsberg och hade samlat ca 50 deltagare.

Konferensen öppnades av kyrkogårdsnämndens ordförande i Järfälla, Bertil Söderberg som gav en historisk återblick på kommunen. Till ordförande för konferensen

INGA NYA BESTÄMMELSER FÖR TRANSPORT AV ASKOR

Svenska Eldbegängelseföreningen tillskrev för en tid sedan Kommunikationsdepartementet och efterlyste nya bestämmelser för transport av askor efter avliden. (Se Ignis nr 2, 1982).

Nu har svar kommit från statsrådet Claes Elmstedt som inte är beredd att utfärda särskilda föreskrifter. Kommunikationsministern har lämnat följande svar i sin helhet:

Tack för Ert brev angående transport av askorna efter avliden. Jag förstår väl att Ni lägger stor vikt vid att sådana transporter genomförs på ett värdigt sätt och att Ni kan känna oro inför risken för mindre pietetsfull behandling av försändelserna.

Vad avser emballeringen av en försändelse är detta något som avsändaren måste ansvara för. Föreligger risk att innehållet skadas kan försändelse ju skickas som bräckligt gods eller motsvarande.

Det måste vara särskilt betydelsefullt för exempelvis de anhöriga att urnan överlämnas till dem på ett pietetsfullt sätt. Denna del av en transport förutsätter jag emellertid att den sker – även vid längre transportavstånd – genom någon begravningsbyrås försorg.

För de andra momenten i en långväga transport kan olika lösningar tänkas. Vid postbefordran kan exempelvis maskinsortering undvikas genom att försändelsen assureras. Assurerade paket behandlas manuellt, skilda från övriga post.

Ett transportmedel med stora möjligheter till mera individuellt utformade transportjänster är den s.k. budbilsverksamheten. Själv postverket som ett stort antal andra transportföretag kan tillhandahålla denna form av service.

Det kan naturligtvis med dagens hårt rationaliserade transporthandling vara svårt att alltid åstadkomma den pietet som man skulle önska. Jag har emellertid här velat peka på några möjligheter att utnyttja för det speciella ändamålet lämpade transporter. En betydande valfrihet finns på transportmarknaden och andra transportörer kan säkerligen erbjuda andra lösningar. – Jag är övertygad om att man inom branschen gör allt för att avlidnas stoft i olika situationer skall transporteras på ett så värdigt sätt som möjligt. Något behov av särskilda föreskrifter för dessa transporter föreligger därför enligt min mening inte.

Med vänlig hälsning

Claes Elmstedt

utsågs Gunnar Åkerblom, Sollen-tuna och till sekreterare Jan Holmén, Järfälla.

Förmiddagen ägnades åt genomgång av förslag till reglementen för begravningsväsendet och kyrkogårdsnämnderna samt ordningsföreskrifter för kyrkogårdarna. Förslaget till reglemente för begravningsväsendet hade utarbetats av Pastoratsförbundet som fått uppdraget från SSIB att gå igenom den rika flora av reglementen som existerar, och ur dessa försöka skapa ett ”normalreglemente”. Konferensdeltagarna fick nu med sig förslaget hem till sina respektive församlingar för diskussioner.

Konferensens ordförande Gunnar Åkerblom.

Gunnar Åkerblom gav en bakgrund till förslaget och gjorde också en genomgång av detsamma.

Gunnar Åkerblom kunde därefter konstatera att SSIB därmed fullföljt sitt uppdrag på den här punkten. Det beslutades att församlingarna före den 1 oktober i år skriftligen skall lämna synpunkter till SSIB:s styrelse, som sedan gör en sammanställning för vidare behandling.

Nästa ärende gällde normalreglemente för kyrkogårdsnämnd.

forts sid 23

Ignis 2:82

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

SVERIGES
KYRKOGRÄRDS- OCH KREMATORIEFÖRBUND
Sveavägen 116, tel. 08-15 05 40
Box 19071, 104 32 Stockholm

Till
Presidierna inom
Regionala kyrkogård
i Sverige

KONFERENS

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund har sedan länge och bättre samarbete med de regionala kyrkogårdsregionerna inom olika delar av landet och som gör så värdefulla insatser i sektorn.

Förbundet avser att som ett första steg i syfte att samman erfarenhetsutbyte, anordna regionala presidiekonferenser där att diskutera kyrkogårdspolitik, utveckling, utbildning, så liknande frågor.

Det finns en mängd uppgifter för vårt ombildade förbund som och utvecklas på ett riktigt sätt med hänsyn till de krav som tydligt kommer från myndigheter och anställda.

Vi tror att vi tillsammans med regionerna har större möjligheter att besvara frågorna på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt. Vi tror att vi kan vara till hjälp och stöd för regionerna i deras viktiga arbete och vara samordnare eller koordinator i en del gemensamma frågor.

Med utgångspunkt från ovanstående inbjudes härmed ordföranden eller motsvarande, i de regionala samrådsgrupperna till konferensen måndagen den 21 november 1983.

Program framgår av bilaga. I samband med konferensen bjuds på konferensen hålles på restaurant Metropol, ingång Sveavägen (nära om biografen). Anmälan kan göras på bifogade formulär och till förbundet 1983-11-10.

Stockholm 1983-10-04
SVERIGES
KYRKOGRÄRDS- OCH KREMATORIEFÖRBUND

Stig Wallin
verkst. direktör

SVERIGES
KYRKOGRÄRDS- OCH KREMATORIEFÖRBUND

Presidiekonferens för kyrkogårdsregioner
1983-11-21

Konferenslokal: Restaurant Metropol, ingång Sveavägen 75, Stockholm

Program

- Kl. 10.00 Ordföranden i kyrkogårdsförbundet fil.dr Per Eckerberg öppnar konferensen
- 10.15 Kyrkogårdsförbundets verkställande direktör Stig Wallin och nye utbildningschefen Tage Göransson talar om tänkbara modeller för samarbete mellan riksförbundet och kyrkogårdsregionerna.
- 11.00 Allmän diskussion med utgångspunkt från inledarnas synpunkter.
- 12.00 Lunch
- 13.00 Fortsatt diskussion samt sammanfattning, slutsatser:
Hur går vi vidare?
- 15.00 Avslutning

Original

MINNESANTECKNINGAR
förda vid presidiekonferens
regionala kyrkogårdsorgan i
Stockholm 1983-11-21.

Närvarande:

Gävle-Dala regionen

Stig Hanricson, Gävle
Gunnar Norrman, Falun

Samarbetsgruppen för regionala kyrkogårdsfrågor i Lunds stift SRKL

Carl Einar Holm, Kristianstad
Karl Gustaf Olsson, Karlskrona

Mälardalens AU

Gösta Gustafsson, Uppsala
Bror R. Olsson, Västerås

Stockholmsregionens samarbetsorgan i begravningsfrågor SSIB

Gunnar Åkerblom, Sollentuna
Bengt Svensson, Sollentuna

Kyrkogårdsfrågor region öst KRÖ

Lars Larsson, Linköping
Alfons Bylesjö, Katrineholm
Claes Göran Aldén, Mjölby

Kjell Ericson, Malmö
Åke Ohlsén, Stockholm
Rune Karlsson, Huddinge

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

Per Eckerberg, ordförande
Stig Wallin, VD
Tage Göransson, utbildningschef
Ulla Boström, kanslichef

1. Konferensens öppnande

Konferensen öppnades kl. 10.00 av ordföranden i Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, fil.dr Per Eckerberg. Han hälsade de närvarande välkomna till dagens konferens, som anordnats för att ge förbundet möjlighet att i en mindre krets få presentera förbundet efter namnbytet och ge möjlighet till tankeutbyte mellan företrädarna för de regionala samarbetsorganen inom kyrkogårdssektorn och företrädare för Kyrkogårdsförbundet.

Per Eckerberg sammanfattade den historiska utvecklingen och redogjorde för den process som fört Eldbegängelseföreningen från en kamporganisation för eldbegängelsefrågor fram till dagens situation, där den som en konsekvens av den utveckling som pågått blivit en intresseorganisation för landets kyrkogårdsförvaltningar.

Kyrkogårdsförbundet verkar inom ny fältorganisation

Kyrkogårdsregioner viktig samarbetspart

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund har på högsta nivå insett behovet av samarbete med olika regionala kyrkogårds-sammanslutningar i hela landet. Därför hölls nyligen en presidiekonferens i Stockholm med företrädare för fem kyrkogårdsregioner från Falun i norr till Malmö i söder.

Ordföranden i riksförbundet, fil dr Per Eckerberg kunde hälsa välkommen till ett tjugotal representanter från de olika regionerna och framhöll inledningsvis att föregångaren till Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund har en mycket lång erfarenhet av förbundsarbete för kyrkogårdsväsendet inom landet.

Med utgångspunkt från den erfarenheten och det stöd som finns i olika sammanhang i samhället moderniserar förbundet nu sin verksamhet mot en ökad service, bra utbildningsalternativ både för förtroendevalda och anställda, nya tekniska satsningar och utökade internationella kontakter. I det läget är det mycket viktigt att bygga upp de bästa kontakter med fältsidan på en genom regelbundna överläggningar med kyrkogårdsregionerna i landet.

Framtiden

Bakgrunden till dagens överläggningar bildades genom ett samtal mellan riksförbundets VD Stig Wallin och förbundets nye utbildningschef Tage Göransson varvid den senare var utfrågare.

Den fråga varje kyrkogårdspolitikert och anställd inom kyrkogårdsväsendet idag kan ställa är huruvida befintliga strukturförhållanden med många små enheter inom varje kommun är en modell för framtiden.

På denna fråga svarade Stig Wallin att den tidigare kommunreformen har medfört att den nuvarande församlingsstrukturen är det enda som finns kvar av den ursprungliga indelningen. Många slår därför vakt om vad som finns kvar även om förhållandena är negativa ur många andra synpunkter. Ett ökat krav om bättre service framstår emellertid allt tydligare. En kärvarre ekonomi kommer efter hand att driva på samfällighetsbildningar. Personal och tillgängliga tekniska resurser i centrala kyrkogårdsförvaltningar kan genom förändringen utnyttjas mycket bättre än nu. Det är emellertid viktigt att församlingarna kan påverka sin egen situation inom de större samfällighetsbildningarna.

sektorn oberoende av framtida huvudmannaskap. Det kyrkliga intresset för kyrkogårdsfrågor är relativt begränsat vilket bl a avspeglas i antalet motioner i kyrkomötet. Det framgår också av Fredrik Sterzels utredning, att begravningsverksamheten är en allmänt samhälls angelägenhet och inte en kyrklig uppgift. Utvecklingen visar också tydliga tendenser mot ett kommunalt intresse bl a i Stockholms ytterområden och i Solna kommun.

Regioner påtryckare
Kyrkogårdsregionerna ute i landet har blivit mycket viktiga påtryckare när det gäller utvecklingen inom området. Detta visar att en effektiv fältorganisation fortfarande saknas. Kyrkan har mest sysslat med organisation av "generalstaber" som sysslar med helt andra frågor än kyrkogårdsförvaltningens fältfrågor. Genom att SKKF nu kommer att verka inom överklagen önskar sig. I en alltmer kärny fältorganisation med bl a utbildnings-, utrednings- och juridisk verksamhet utlokaliserad kommer regionerna att märka betydande skillnader. Förbundet kommer att först taga reda på vilka behov och önskemål som finns och därefter komma med önskad service. En ny länsorganisation behövs på sikt för SKKF. Det finns från förbundsledningen inga förutfattade meningar om hur framtida lösningar framtidens skall arbeta helt utan inslag, ersättnings och övriga resurser. Utvalda som fattar beslut om framtidsläget erfordras framförallt positioner med utgångspunkt från de mandat som kyrkogårdsförvaltningarna förfogar över. Hela förbundsstrukturen vilar på olika hänseenden. Intensiteten i verksamheten är beroende på personligt engagemang från politiker och anställda. En växling på en förtroendemannapost kan betyda förändring i verksamheten.

Ordföranden i Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund fil dr Per Eckerberg kunde glädja sig åt ett mycket starkt intresse för framtida samarbete då förbundet hade presidiekonferens för Sveriges kyrkogårdsregioner.

Då det gäller framtida utrymme i den kyrkliga organisationen kan det befaras, att kyrkogårdsförvaltningen kommer i kläm mellan olika intressen inom den kyrkliga kommunens totala verksamhet. Det är därför viktigt att Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF) verkar obundet i syfte att hela tiden följa med kyrkogårds-

Regioner påtryckare

sektorn oberoende av framtida huvudmannaskap. Det kyrkliga intresset för kyrkogårdsfrågor är relativt begränsat vilket bl a avspeglas i antalet motioner i kyrkomötet. Det framgår också av Fredrik Sterzels utredning, att begravningsverksamheten är en allmänt samhälls angelägenhet och inte en kyrklig uppgift. Utvecklingen visar också tydliga tendenser mot ett kommunalt intresse bl a i Stockholms ytterområden och i Solna kommun.

Under den efterföljande diskussionen framkom att många deltagare tyckte att bl a denna modell för presidiekonferens var mycket lämplig under uppbyggnadsperiod. Behovet av ett gemensamt övergripande organ av fältverksamheten framhöll Stig Wallin, att förbundet framför allt kommer att verka för ett nära samarbete genom

Skräddarsydd utbildningspaket

Under den efterföljande diskussionen framkom att många deltagare tyckte att bl a denna modell för presidiekonferens var mycket lämplig under uppbyggnadsperiod. Behovet av ett gemensamt övergripande organ av fältverksamheten framhöll Stig Wallin, att förbundet framför allt kommer att verka för ett nära samarbete genom

Ingen kyrkogårdsregion kommer i fortsättningen att missa möjligheten att vara med och påverka utvecklingen inom SKKF beträffande kyrkogårdspolitiken i Sverige.

Kyrkogårdsdelegationens ordförande Kjell Ericson i Malmö refererade de två motioner som förekom vid det senaste kyrkomötet. Han såg Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund som en säker garant för framtiden vad gäller frågan om att möta förändringar. Inom kyrkomötet synes kyrkogårdsfrågorna inte kunna påräkna något större utrymme. De politiska instanserna ute i landet har för övrigt ett

Under den efterföljande diskussionen framkom att många deltagare tyckte att bl a denna modell för presidiekonferens var mycket lämplig under uppbyggnadsperiod. Behovet av ett gemensamt övergripande organ av fältverksamheten framhöll Stig Wallin, att förbundet framför allt kommer att verka för ett nära samarbete genom

Bra modell

Under den efterföljande diskussionen framkom att många deltagare tyckte att bl a denna modell för presidiekonferens var mycket lämplig under uppbyggnadsperiod. Behovet av ett gemensamt övergripande organ av fältverksamheten framhöll Stig Wallin, att förbundet framför allt kommer att verka för ett nära samarbete genom

allt större intresse av borgerliga huvudmän. Dubbelarbete bör undvikas genom att verksamma krafter på riksplaneln samarbetar beträffande kursutbud etc.

Per Eckerberg framhöll, att förbundet i dag inte är en kamporganisation. Det är heller ingen privat organisation utan en sammanslutning för de kyrkogårdsvårdande myndigheterna i landet. En övergångssituation råder i stor utsträckning nu på riksplaneln. Vi kommer genom SKKF att kunna erbjuda nya utbildningsalternativ och ett ökat utbud då det gäller service av olika slag. En nyhet är som nämnts exempelvis kvalificerad juridisk service. Om efterfrågan utökas rättas tillgången därefter.

SKKF:s VD Stig Wallin bygger efter hand ut verksamheten i riktning mot en allt bättre service till kyrkogårdsregionerna.

Ingen kamporganisation

Per Eckerberg framhöll, att förbundet i dag inte är en kamporganisation. Det är heller ingen privat organisation utan en sammanslutning för de kyrkogårdsvårdande myndigheterna i landet. En övergångssituation råder i stor utsträckning nu på riksplaneln. Vi kommer genom SKKF att kunna erbjuda nya utbildningsalternativ och ett ökat utbud då det gäller service av olika slag. En nyhet är som nämnts exempelvis kvalificerad juridisk service. Om efterfrågan utökas rättas tillgången därefter.

Ett stort antal inlägg förekom under konferensen. Från flera talare framfördes önskemål om olika insatser från det omstrukturerade förbundets sida. Inga krafter bör användas på något håll i syfte att konkurrera om olika aktiviteter. I stället bör tillgängliga resurser utnyttjas till att bistå förvaltningarna på bästa sätt. Regionerna kan här utan tvekan finna ett bra centralt fo-

KYRKOGRÅDEN 1:84

Södertälje kgf. Box 121, 151 22
Box 170, 172 35 Sundbyberg
Rönnstigen 3, 141 44 Huddinge
Sth kgf Box 21144, 100 31 Sth
Box 13, 191 21 Sollentuna
Töjnavägen 25, 191 44 Sollentuna

Vid SSIB:s styrelsesammanträde
avdelning. Jag ber att få över
tacksam om jag snarast möjligt
hoppas, att ni behandlar förslaget
fråga om ett första och hastigt

Jag hoppas, att ni i bifogade k
förslag som ni för er del tycke
ni inte tänka på, huvudsaken är

Jag har tänkt att man gör särsk
för de regionala förbundsavdeln

I slutet av året kommer vi att
och eventuella nackdelar av en
vårkonferensen till mars månad.
terna ett par månader innan.

Med vänlig hälsning

Stig Wallin

Bil: utkast
kuvert

SOLLENTUNA FÖRSAMLING
Kyrkogårdschefen

Till
Direktör Stig Wallin

Med anledning av en
för regional förbunds
krematorieförbund

Frågan, som väcktes
i malpåse. Den urs
den administrativa
av SSIB:s fristående
de flesta medlemst
inte igång och frå
i SSIB:s styrelse.
endast inom styrelse
SKKF:s regi, nu so

SRKL, som har haft
frågan enligt mitt
sätt. En tillsatt
och kyrkogårdsdele
och handlingsprogr
SRKL:s medlemsförv
yttrande i frågan.
ningen har sin fr
slöts mellan SRKL

Mot bakgrund av de
frågan har fått i
att bibehålla den
sluta ett samarbete

Sollentuna den 15

Bengt Svensson
kyrkogårdschef

Postadress
Box 13
191 21 Sollentuna

Gata
Skö
191

Huvudkontor
Sveavägen 116
Stockholm

SVERIGES
och KREMATORIEFÖRBUND
SVE

Vid överläggningarna
det rättade förslaget
översänder härmed f

Hälsningar

Stig Wallin

SVERIGES KYRKOGRÅDS- OCH
KREMATORIEFÖRBUND (SKKF)
STOCKHOLMSAVDELNINGEN - SSIB

STADGAR
antagna av regionala kyrko-
gårdskonferensen i Södertälje
1986-09-25 och godkända av
SKKF:s centralstyrelse
1986-10-13

1(4)

§ 1 Uppgift

Förbundsavdelningen har till uppgift

att sammanföra kyrkogårdsvårdande myndigheter inom
Stockholms län till regionalt samarbete

att verka för regional utveckling vad gäller kyrkogårds-
politik, planering, organisation, utbildning och
service

att arbeta för information, teknisk och ekonomisk sam-
verkan

att verka för ökad kunskap om eldbegängelse och minnes-
lundar

att främja den kulturhistoriska utvecklingen inom om-
rådet samt

att i övrigt verka för ökad förståelse och kunskap i
kyrkogårds- och krematoriefrågor.

§ 2 Verksamhet

Förbundsavdelningen skall bedriva sin verksamhet efter
följande utgångspunkter.

- 1 Anordna regionala konferenser, temadagar och utställningar etc i syfte att aktualisera olika frågor inom förvaltningsområdet
- 2 Medverka i utbildnings- och informationsverksamhet
- 3 Samråda om taxor och avgifter för tjänster och service
- 4 Samråda om upphandling av teknisk utrustning
- 5 Verka för utprovning av nya maskiner, arbetsmetoder och förändrade arbetsrutiner
- 6 I övrigt verka för god utveckling av förvaltningsområdet.

Konf
Kyrk
tavs
män
fram
som
grun
som
mynd
Leds
Till
Söde
Att
Bild
Fråg
tid
erhö
gans
mynd
a. B
b. L
c. E
Av
unde
bild
och
SKKF
Anta
För
bete
förs

SVERIGES KYRKOGRÅRDS- OCH
KREMATORIEFÖRBUND (SKKF)
STOCKHOLMSAVDELNINGEN - SSIB
Box 19071
104 32 Stockholm

1987-02-09

B0/BJ-v

Regionplane- och närings-
livsnämnden i Stockholms län
Box 12 557
102 29 STOCKHOLM

TILLGÅNG PÅ MARK FÖR BEGRAVNINGSPLATSER

Bakgrund

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbunds (SKKF) länsavdelning för Stockholms län (Stockholmsavdelningen - SSIB) har att verka för bl a regional utveckling vad gäller kyrkogårdspolitik, planering, organisation, utbildning och service.

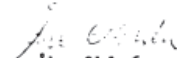
Som ett led i detta vilar på länsavdelningen ett ansvar att, avseende regionen, vara förtrogen med de olika kyrkogårdsförvaltningarnas möjligheter att uppfylla det författningensliga kravet att ställa gravplatser av vedertagen typ till invånarnas förfogande.

Vid länsavdelningens höstkonferens 1986-09-25 framgick klart att ett icke ringa antal förvaltningar har ytterst knappa markreserver för framtida begravningsändamål. Detta klargörande gjorde att avdelningsstyrelsen fann sig föränslåten att omgående ta upp markfrågan, och vid dess möte 1987-01-19 beslöts att Stockholms läns regionplanenämnd skulle tillskrivas i ärendet.

Erfarenhetsmässigt har det nämligen visat sig svårt att hävda behovet av begravningsplatsmark i konkurrens med andra kommunala önskemål. Genom att göra regionplanenämnden uppmärksam på här aktuell fråga bedöms möjligheterna väsentligt ökade att få gehör för att gravplatsmark reserveras i olika markplanesammanhang.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbunds Stockholmsavdelning att Stockholms läns regionplanenämnd, dels på tillämpligt sätt för avdelningen redovisar om, och i så fall på vilket sätt, markfrågor i hithörande ärende under regionplanarbetet beaktats och dels att nämnden fortlöpande i samband med markanvändningsfrågor tar i beaktande behovet av begravningsplatsmark.

Åke Ohlén
ordförande

Åke Bergström
sekreterare

 STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING
REGIONPLANE- OCH NÄRINGSLIVSNÄMNDEN
Regionplanekontoret
Hans Hede, 737 2652
IJ

BESLUT ENLIGT DELEGATION

1987-03-18

RPNN 8702-033

ANKOM

1987-03-23

Besv.....

Sveriges Kyrkogårds- och
Krematorieförbund,
Stockholmsavdelningen-SSIB
Box 19071
104 32 STOCKHOLM

Tillgång till mark för begravningsplatser

Med anledning av er framställan, daterad 870209, vill vi framföra följande.

Kontoret har den uppfattningen att behovet av ny mark för begravningsplatser normalt kan tillgodoses i den primärkommunala planeringen. Skulle detta i något fall ej gå, till exempel beroende på markbrist i en kommun, kan kontoret hjälpa till för att uppnå någon form av mellankommunal lösning. Det förefaller emellertid som om mellankommunala lösningar ofta kan nås i direkt samverkan mellan berörda kommuner.

Skulle någon kommun ej kunna tillgodose sina egna behov av mark för begravningsplatser och ej vara i stånd att nå en uppgörelse med någon grannkommun kan ett större samlat grepp bli nödvändigt.

Det kan tills vidare vara lämpligt att aktualisera sådana behov i den pågående regionplaneprocessen. Kontoret har nyligen inlett ett omfattande samråd med länets kommuner som ett led i arbetet på nästa regionplan.

Kontoret kommer under årets lopp och sannolikt även nästa år fortlöpande ha kontakter med kommunerna för att särskilt diskutera mellankommunala frågor. En kommun som anser att planeringen av mark för begravningsplatser kräver regionala lösningar kan alltså ta upp frågan i detta samrådsarbete.

Vi hoppas att skisserat förfaringssätt ska visa sig lämpligt och tillfredsställa era önskemål.

Detta ärende kommer att anmälas i nämnden.

För regionplane- och näringslivsnämnden

P-O Wikström

Postadress
Box 12557
102 29 STOCKHOLM

Besöksadress
Lindhagensgatan 90
Stockholm

Telefon
08-737 25 00

SKKF:s aktiva regioner

SRKL

BSHR

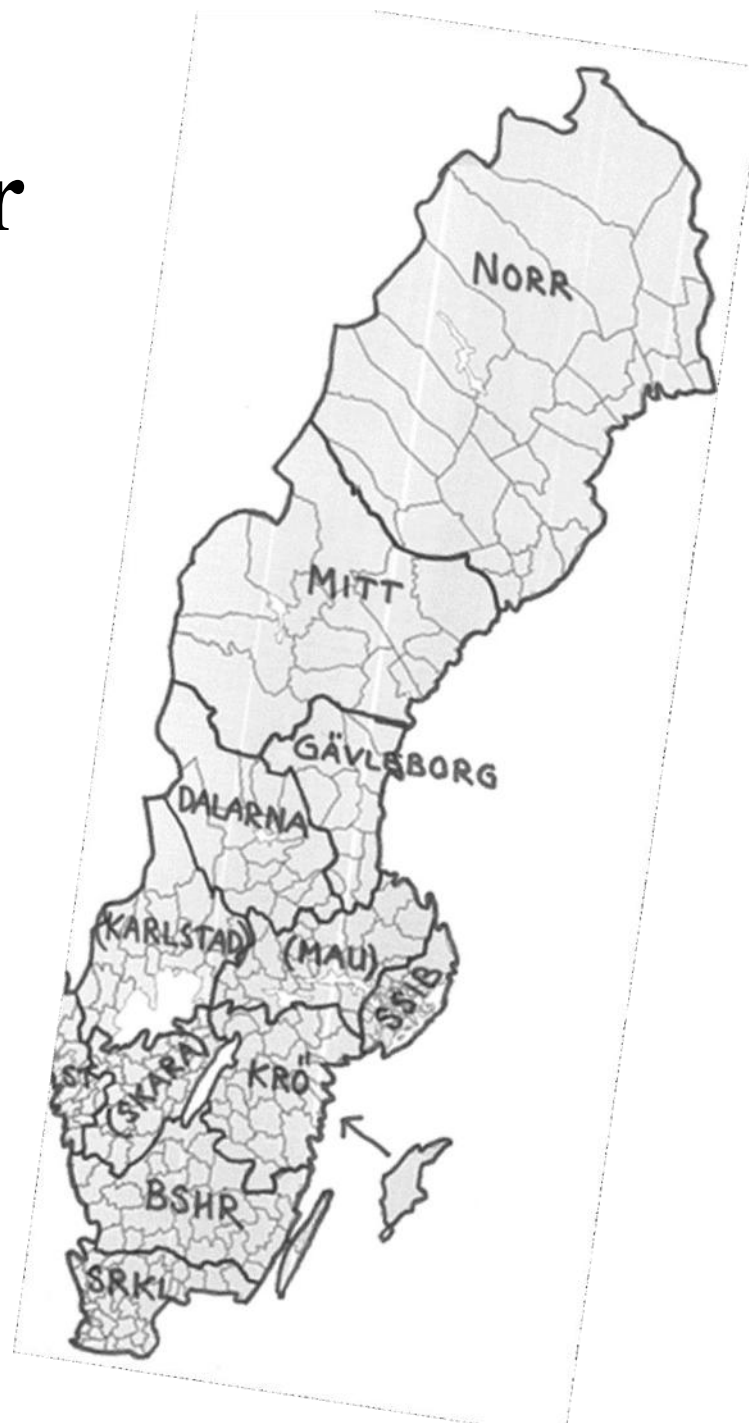
KRÖ

Region Väst

SSIB

BRD

Region Nord

Vanligt i framtiden återanvända gravvård

Sedan urminnes tid har efterlevande rest minnesmärken över sina döda anhöriga. Antingen det är ett stenröse, en bautasten eller en blankpolerad gravvård med guldförgylld text på församlingskyrkogården, så är det ett minnesmärke över en människa som levtt på denna jord. Gravvården är ett blad i bygdens historiebok som kan berätta om de människor som levde och verkade där.

Stenrösen, hällkistor, skeppssättningar och bautastener är skyddade mot destruktion av fornminneslagen. Men vilket skydd åtnjuter en gravvård på kyrkogården? Jag citerar ur § 12 i gravrättslagen: "Sedan gravvård blivit uppsatt får den inte utan medgivande av upplåtaren bortföras. Sådant medgivande må inte lämnas med mindre säkerhet vunnits för att inte med gravvården förfaras på ovärdigt sätt".

Nu är det väl inte vanligt att gravrättsinnehavaren vill ta bort gravvården under pågående gravrättstid utan först när gravrättstiden utgått eller när man tvingats syna ut gravplatsen på grund av vanvård. Vad gör då församlingarna med gravvårdarna som har blivit över? Det stadgas i 12:e § gravrättslagen att vad som inte är bortfört efter sex månader sedan gravrätt upphört tillfaller upplåtaren.

Vad gör kyrkogårdsmyndigheten med dessa gravvårdar. Enligt gravrättslagen är myndigheten skyldig att se till att gravvård som är av konstnärligt eller kulturhistoriskt värde inte bortföres från kyrkogården. Det är kanske inte så lätt att bedöma vad som är konstnärligt värde. Är man osäker tar man kontakt med länsantikvarien eller landsantikvarien. Det är inte säkert att gravvården som menigheten reste för modiga riksdaler har något konstnärligt värde. Vad som är av kulturhistoriskt värde är kanske ännu svårare att bedöma.

Varje människa har sin historia. Hustrun Boel Andersdotters enkla gravvård har inget konstnärligt värde. För den breda allmänheten är hon inte känd, men hennes levnadsöde kanske större än någon annans där hon och hennes medsystrar höll ut i undanskymda lotter. Denna lilla enkla grav-

vård har inget konstnärligt värde men dess historiska betydelse känns för mig betydelsefull. Nog stannar vandraren, som stavar namnen, upp inför gravvårdens tragiska besked om de sex människornas hemska öde.

Kulturhistoriskt värde

Anses en gravvård ha konstnärligt och/eller kulturhistoriskt värde skall den antingen stå kvar på sin ursprungliga plats eller sättas upp på något annat ställe på kyrkogården. Är det möjligt, tycker jag, att gravvården skall få stå kvar på ursprungsplatsen. Att rada upp många fina konstnärliga gravvårdar, på en plats ger intryck av utställning mer än en naturlig miljö. Men nog gör sig de här gamla hållarna mot den vita kyrkvägen.

Vad gör man då med de gravvårdar som inte ansågs konstnärliga eller kulturhistoriska? Gravrättslagen ger anvisning om att sådana gravvårdar får bortföras från kyrkogården men man är skyldig att tillse att med gravvårdarna inte förfaras på ovärdigt sätt.

Hur har församlingarna i allmänhet löst den här frågan? Förr var det ganska vanligt att man gravde ner gamla

Det är viktigt att renovera texten så att den kan läsas. Ofta är budskapet på gravvården mycket intressant.

gravvårdar inne på kyrkogården företrädesvis i gångarna. Till stort förtret för den entreprenör som några år senare åtagit sig att lägga ner vattenledningar, elkablar eller andra ledningar. Detta alternativ är väl det sämsta. I ett hörn av kyrkogården eller utanför kyrkogårdsmuren eller på någon uppställningsplats har de blivit liggande. Man har inte vetat var man skulle göra av dem. Säkert har det från början varit några enkla vårdar som borttagits och sedan har man bara fyllt på. Risk- en är alltid att någon anhörig skall hita farfars gravsten och tycka att man förfarit ovärdigt med dem.

Förvaringsplats

Det kan knappast vara något gott renomé för en förvaltning att ha en hög gravvårdar liggande i anslutning till kyrkogården. Oftast är det väl så som många gamla gravvårdar blir förvarade. Slarvigt uppställda mot kyrkogårdsmuren, liggande i delar utan system. Frågan är om inte detta är lika ovärdigt som det förra alternativet. Men det finns församlingar som har ordning på sina gravvårdar.

En blekingeförsamling har i anslutning till bårhuset gjort i ordning en förvaringsplats som man to i ingårdat med stenramar. Men även en sådan förvaringsplats blir så småningom för liten. Som helhet tycker jag att församlingen visat intresse för problemet. Man har verkligen försökt göra någonting. Här är en församling som sparat många gravvårdar. Oftast är det de små församlingarna som har mest bevarade gravvårdar.

När jag är ute i församlingarna får jag ofta frågor om vad man skall göra med gamla gravvårdar. I församlingarna har man ofta den uppfattningen att alla gravvårdar måste sparas. Yrkesinspektionens påbud om att alla gravvårdar måste dubbas har i hög grad påverkat att församlingarnas förråd av gamla gravvårdar har ökat. Hellre än att bekosta dubning låter man församlingen ta bort värden.

I en församling har man på insidan av kyrkogårdsmuren låtit mura in ett antal gravvårdar. Hur urvalet har skett vet jag inte, men nog tycker jag att det är en god idé. Men det får inte bli för många vårdar i muren. Det är säkrast, att man håller sig till insidan av muren.

En annan församling har verkligen kommit på en idé. Bakom kyrkan

fanns en vacker stenmur. Då låt man fylla jord mot muren och placerade så alla överblivna gravvårdar där tätt sammanpackade. Resultatet kan väl inte sägas ha blivit särskilt bra. Om man lämnat lite större avstånd mellan vårdarna hade man kunnat göra någon slags plantering av gröna växter emellan. Att bygga murar med gamla gravvårdar är annars ett alldeles utmärkt sätt. Att bygga om gamla eller bygga nya murar är ett utomordentligt vinterarbete för kyrkogårdens personal. Var inte rädd för att ge kyrkogårdspersonalen förtroende att utveckla sig i ett gammalt fint hantverk.

Måste tas bort

Men om man nu inte har den här möjligheten och gravvårdarna inte anses ha konstnärligt eller kulturhistoriskt värde och man inte önskar ha dem uppställda mot kyrkogårdsmuren. Ja, då återstår att förstöra dem. Men innan ni för bort en gravvård från gravplatsen så fotografera den. Tag ett foto av hela gravplatsen, tag sen en närbild på gravstenen. Lagg upp ett register, förvara bilderna som negativ eller bilder eller kanske på mikrofilm. Jag tror att många av oss någon gång fått besök på kyrkogårdsexpeditionen av släktingar till personer som gravsatts på kyrkogården för många år sedan. De undrar förnytt om gravplatsen möjligtvis finns kvar. Tyvärr, gravrätten har gått ut för länge sedan. Gravvården då? Tyvärr, förstörd. Hur tillfredsställande skulle det inte vara för våra efterträdare att i sådana fall åtminstone kunna visa ett foto av gravstenen.

Så har vi då bestämt oss för att ett antal gravvårdar måste tas bort. Vårdarna är fotograferade och registrerade. De har inget konstnärligt eller kulturhistoriskt värde. Transport till stenkrossen blir deras lott. Här försvinner gammalt hantverk i stenkrossen.

Att placera gamla kulturhistoriska gravvårdar så här vid en mur kan i bland vara ett lämpligt sätt.

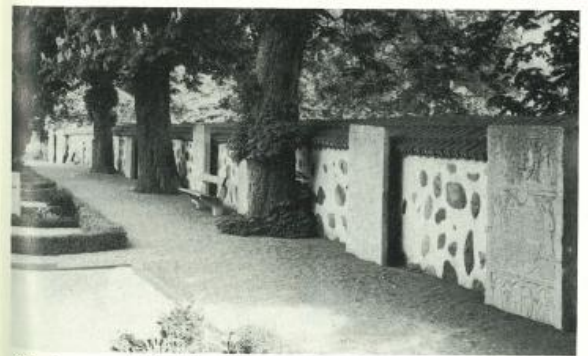
Ibland kan det vara lämpligt att låta gravvården stå kvar på platsen så här.

sens käftar. Efter en stund är destruktionen ett faktum och de gamla gravvårdarna kommer inom kort att utgöra del av en vägöverbyggnad någonstans. Allt är förgångligt. Det är ett enkelt sätt att bli av med gamla gravvårdar. Man kan inte spara på allt. Ingen kan heller säga att med gravvårdarna förfarit ovärdigt.

Jag tror att vi de närmaste 50 åren ofta kommer att få ta i det här. Den höga levnadsstandarden vi haft de senaste 40 åren har gjort att alla haft råd att skaffa gravvård. Gravrätterna börjar nu gå ut och i många fall kommer ingen att fråga efter vad det blir av gravplats och gravvård. Ur konstnärlig synpunkt lär man inte behöva spara så särskilt många gravvårdar från 1940-, 50- och 60-talen. Hårda gravvårdsbestämmelser gjorde alla gravvårdar mer eller mindre lika.

Återvinning

Måste denna destruktion ske i återvinningens tidevarv? Se på alla grav-

Att placera gamla kulturhistoriska gravvårdar så här vid en mur kan i bland vara ett lämpligt sätt.

vårdar. De utgör ju ändå ett stort kapital. De kanske kan återanvändas?

När man tänker ta i bruk för nyuppläggelse av gravplatser är det då nödvändigt att ta bort de gamla vårdarna? Kan de inte få ingå som komplement bland de nya? Man kanske önskar behålla den gamla stilen på kvarteret. Man önskar kanske inte några moderna gravvårdar bland de gamla, kanske ligger gravkvarteret i anslutning till den gamla kyrkan. Moderna gravvårdar blandade med gamla i anslutning till den gamla kyrkan kan bli ett stilbrott.

Vid nyuppläggelse av gravplats kan kyrkogårdsförvaltningen erbjuda de anhöriga att ta över en gammal gravvård. Kyrkogårdsförvaltningen tillhandahåller den gamla värden kostnadsfritt. Gravrättsinnehavaren får bekosta att gravvården transporteras till ett stenhuggeri för omslipning och en ny text.

Kan man tänka sig att det här är något som kyrkogårdsförvaltningarna i framtiden kan ägna sig åt? När de anhöriga är på kyrkogårdsförvaltningen för att se ut en gravplats blir de också erbjudna att välja en gravvård från ett upplag med gamla gravstenar. Kanske kan vi tänka oss att inte alla ta bort den gamla gravvården när gravrätten utgått. Gravvården får stå kvar tills det blir en ny innehavare till gravrätten. Den nye gravrättsinnehavaren blir alltid erbjuden att använda den gamla gravvården. Han får naturligtvis bekosta omslipningen själv.

Med de korta upplätelseperioder som numera tillämpas kan det inte vara vettigt att av ett så beständigt material som sten, låta en dyrt gravvård bestå en kort tid och sen krossas till makadam. Återanvändning av gravvårdar i framtiden kommer att bli mycket vanligt.

Från gravvård till destruktion kan istället bli, en gång gravvård alltid gravvård.

INGEMAR GUSTAVSSON
Kyrkogårdschef i Växjö

Kyrkogården 1:84

Begravningsväsendet och invandrarna

Det föreligger ett stort behov av lagändringar inom begravningsväsendet för att kunna möta invandrarans förväntningar och krav på likabehandling. Nuvarande lagar och regler om jordfästning och gravrätt tar nästan ingen hänsyn till de nya faktorer, som uppkommit genom invandringen av medborgare med andra trosuppfattningar. Även begravningskungörelsen och lokala kyrkogårdsreglementen måste anpassas till den nya situationen.

Detta fastslår Tage Göransson, utrednings- och utbildningschef vid Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, i sin utredning om begravningsväsendet och invandrarna, som nyligen publicerats. Han har också ett åtgärdsprogram för att komma tillrätta med frågorna.

Tiden mögen

En bidragande orsak till att frågan om invandrarans begravningsfrågor inte lösts förklaras av den organisatoriska osäkerhet, som förekommit under senare år till följd av pågående utredningar om kyrkogårdsväsendet, framhålls bl a i utredningen. Sedan det nu är klart, att Svenska kyrkans församlingar och samfundigheter även i fortsättningen blir huvudmän för en betydande del av kyrkogårdsväsendet är det nödvändigt att vidta åtgärder för att avhjälpa de brister, som föreligger om invandrarans och andra trosbekännares begravningsfrågor.

Genom att gällande författningar även om andra avsnitt behöver ses över har ett lämpligt tillfälle uppstått då även frågorna om andra trosbekännare och begravningsväsendet kan lösas.

Lagarna tar ingen hänsyn till annan trosriktning

Ekonomisk uppoffring

Finansieringen av särskilda begravningsplatser är en annan viktig faktor som måste lösas. Nuvarande situation kan innebära att vissa trosbekännare, trots att viss del av församlingsskatten erläggs, får vidkännas stora ekonomiska uppoffringar för ett helt enskilt begravningsväsende. Det sistnämnda förhållandet gäller bl a för de judiska församlingarna.

En totalfinansiering bör komma till stånd för särskilda begravningsplatser. Om nuvarande andel om 30 procent till begravningsväsendet och kyrkobokföringen inte räcker bör uttaget ur församlingsskatten förändras annars måste ett särskilt statsbidrag utgå till förvaltningar eller regioner, som anordnar särskilda begravningsplatser eller gravkvarter för andra trosbekännare.

Organisationsformer för gemensamma regionala kyrkogårdar måste i lag fastställas. Ett lämpligt

organisatoriskt område är ett stift eller i förekommande fall ett län. Nuvarande kyrkliga huvudmannaskap inbjuder sannolikt till en indelning enligt stiftsprincipen.

Lokaliseringen av särskilda begravningsplatser bör förekomma med utgångspunkt från den naturliga koncentration av trosbekännare, som förekommer i olika delar av landet. Hänsyn bör bl a tas till framtida kostnader för transporter och annan service.

Stora brister

Den genomförda enkäten hos kyrkogårdsförvaltningar och församlingar av olika storlekar inom hela landet visar, att betydande brister föreligger beträffande framförhållningen. Flera förvaltningsledningarna anser sig inte ha märkt några särskilda krav eller önskemål från aktuella invandrargrupper. Detta kan bero på att frågorna ännu inte aktualiserats hos ortens invandrargrupper eller att förvaltningsledningen medvetet skjutit en komplicerad fråga ifrån sig. I enstaka fall kan det givetvis vara så att det inte förekommer några invandrarar på just den orten.

I församlingar utan någon egentlig organiserad kyrkogårdsförvaltning har en kärv attityd framkommit och en oobenlighet att inse verkligheten. Vissa förvaltningar har på ett naturligt sätt tagit upp frågan i framtidsplaneringen och bl a reserverat mark för utbyggnad av särskilda gravkvarter. I avvaktan på centrala direktiv har frågorna inte kunnat föras vidare.

De största insatserna har gjorts vid samverkan inom flera regioner. Även här har utredningsarbetet avstannat i avvaktan på lagändringar.

MAGNUS MAGNUSSON

Samarbete startar i kyrkogårdssektorn

Efter de senaste årens utbud ifråga om utbildning, utveckling, information och kunskapsförmedling inom kyrkogårds- och begravningsväsendet kan alla som sysslar med dessa frågor konstatera att faktaunderlaget för arbetsområdet aldrig varit större än nu. Sektorn bärs upp i första hand av en allt bättre förvaltningsstruktur i de större, medelstora och i en del mindre kommuner. Men även centrala och regionala organisationer samt ideella föreningar har stor del i framgången. Utvecklingen sker i en kärv ekonomisk situation där alla goda lösningar måste tas till vara på bästa sätt.

Nämnden för pastoratsförvaltning med dess kyrkogårdsdelegation och SKKF är de båda privaträttsliga organisationer som på jämställd basis bedriver central verksamhet med utgångspunkt från de kyrkogårdsvårdande myndigheternas krav och önskemål.

Båda organisationerna har gått igenom en förnyelse under senaste åren och arbetar nu ifrån nya förutsättningar. I sina strävanden att på bästa sätt betjäna sina uppdragsgivare har samarbete nu etablerats på en rad punkter. Nyligen sammanträffade representanter för kyrkogårdsdelegationen och SKKF i Stockholm i syfte att skapa underlag för ett kontinuerligt samarbete. Det omedelbara resultatet av detta sammanträde blev att organisationerna ska samarbeta om bl a ett filmprojekt för utbildningsändamål. Projektet kommer förhoppningsvis att stödjas genom

anslag av Byggnadsrådet. Vidare beslöts att de båda organisationerna ska ha ett väl organiserat utbyte av information i form av tidskrifter, cirkulär och programutbud etc.

Närvarande vid överläggningarna var ordföranden i Svenska kyrkans nämnd för församlings- och pastoratsförvaltning Åke Nilsson, ordföranden i kyrkogårdsdelegationen Kjell Ericson, förbundsjurist Bengt Erman samt vice ordföranden i SKKF Curt Berglund och VD Stig Wallin.

Alla, som har arbetat med offentlig verksamhet, är väl insatta i hur olika effekter stimulerar viljan att göra ett bra arbete. Den upprykning av verksamheten på riksnivå inom kyrkogårdssektorn, som skett de senaste åren, har varit av stor betydelse. Den utbudna servicen har ökat avsevärt, vilket gett förvaltningarna större valfrihet. Totalt sett finns inom området oändligt mycket arbete kvar att göra då det gäller förnyelse och förändring. Här har alla verksamma parter – förvaltningar, organisationer regioner och ideella föreningar – sina områden att arbeta med.

Satsningen på samarbete är ett bra grepp för framtiden. Vi torde kunna vänta mycket av denna utveckling under åren framöver.

KJELL ERICSON
Kyrkogårdsdelegationens ordförande

STIG WALLIN
VD, SKKF

Slutet system svårlöst problem

Ädelmetallfrågan diskuterad av krematoriepersonalen vid årsmötet i Östersund

Östersunds församlings kyrkogårdsnämnd var i år värd för Sveriges krematoriepersonals förenings årsmöte och kongress. Från hela landet tillströmmade förväntansfulla kongressdeltagare. Från Stockholms stad hade t ex två av tre kvinnliga deltagare lifat till Östersund. Det var deras enda möjlighet att finansiera resan.

Representanterna från Stockholms södra krematorium Skogskrematoriet fr v Marie Hörnström, Ulla Lindell och Britt-Marie Tegenfelt fick själva bekosta sin studieresa till Östersund.

Deltagarna samlades i Stora kyrkan vid Rådhusgatan, där kyrkogårdsnämndens ordförande Ingemar Tapper hälsade välkommen och informerade om Östersund och dess historia. Därefter gavs en andaktsund av komminister Christina Thernsjö. Organist var Thorvald Mellegård. Därefter avtogs alla till församlingshemmet där det bjöds på kaffe och smörgås.

Presidiet omvalt

Kongressen fortsatte med att krematoriepersonalen "grillade" Stig Wikzén, SWAB. Efter utfrågningen inleddes mötesförhandlingarna. Ordföranden Sven Olof Holmgren, Gävle, samt sekreteraren Ulla Karin Johansson, Sandviken, omvaldes för en tid av två år. Till styrelsesuppleanter på

ett år valdes Gunvor Krusberg, Stockholm och Harry Hedberg, Sandviken. Till revisor på ett år valdes Roland Krieg, Bollnäs och Sture Norman, Sandviken. Suppleant till dessa blev Ingrid Ljungqvist, Motala.

Till valberedningen omvaldes Gerrit Ravensberger, Nacka samt Marie Lindell, Huddinge. Marie är också för-

Några av kongressdeltagarna under förhandlingarna.

eningsrepresentant i Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbunds samarbetsorgan för utbildningsfrågor. Ni som har tankar och funderingar om utbildning: Ring 088-779 22 63. Hon vill gärna att ni hör av er.

Ädelmetall i urna

På pkt 14 i dagordningen stod ädelmetaller. I en enkät från föreningen till krematorierna i Sverige visade det sig att flertal lade synliga tandbryggor och ädelmetall i urna, det övriga hamnar bland övrig metallskrot som grävs ner i djupgrav. Frågan om ett helt slutet system från kista till urna har enligt Stig Wikzén hopplöst svårlöst. Ekonomiska ramar samt större metallskrot sätter stopp för den tankegången.

Ur miljösynvinkel är det motiverat att avlägsna alla med amalgam lagade tänder före kremering. Men av estetiska skäl känns det inte rätt – och vilken yrkesgrupp skall i så fall göra det. En sak är säker – aldrig krematoriearbetarna. Debatten blev lång utan att leda fram till något konkret.

Lyckad tillbyggnad

Efter årsmötetsförhandlingarna blev det bussfärd för visning av krematorium och Östra begravningsplatsen. 1952 upptäcktes kapellbyggnaden med krematorium för en kostnad av 1 milj kronor. Redan 1983 var det dags för en om- och tillbyggnad. Nu för en kostnad av 10 milj kronor. Arkitekt Jörgen Grönvik har lyckats mycket bra med ritning för om- och tillbyggnad. Byggnaden är väl värd ett studiebesök från andra förvaltningar.

Incineratorn var av SWAB-konstruktion. Den är utförd i bruneloxerad aluminiumplåt och lyste som en läcker chokladpralin i krematoriepersonalens ögon. Krematoriedelen är mycket funktionSDuglig och verkade väl genomtänkt. Krematorieförstärkaren Erik Jonsson och hans medarbetare Sören Olsson är nöjda med sin arbetsplats.

Kremeringarna är ca 600 om året. 60-65 gravsätts i kistgravar. Kremationskostnad för icke församlingsbo är 500 kr. Uppåttningsområdet är hela

Kyrkogården 1:84

Kyrkogården 4:85

Kyrkogården 6:86

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

Viktig uppgift i krigstid för begravningsväsendet

Begravningsväsendet och kyrkans själavårdande uppgift spelar en viktig roll, om kriget kommer. Det har alla känt till under lång tid men först 1982 kom en lag som fastställde det. Verksamheten organiserades då in i totalförsvaret.

I Hudiksvall har en konferens hållits i ämnet med ett 70-tal deltagare från Gävleborgs- och Kopparbergs län.

Den kyrkliga beredskapen lyder under civildepartementet med domkapitlet som tillsyningsmyndigheten och i samarbete med länsstyrelserna. I församlingarna ingår kyrkan i en samsarbetsplan med den borgerliga kommunen.

En av föreläsarna i Hudiksvall, Sigvard Hovstadius, Uppsala, framhöll kyrkan som en viktig faktor i krig:

– Frågar man inte efter den i fredstid så gör man det när det brinner i knutar. Ambitionen är att verksamheten så långt som möjligt ska drivas som i fredstid. Att det blir stora avvikelser i ett krigstillstånd står dock utom allt tvivel.

Krig i Göteborg

20 000 döda snabbgravas

Fullt krig. Tiotusentals döda. Vagnar och transportfordon förstörda. Vad händer då när alla de döda skyndsamt måste begravas? Den frågan utreds av civildepartementet.

För Göteborgs del innebär förslaget att kommunen i samråd med kyrkan ska hålla beredskap för begravning av 20 000 döda.

– Men 20 000 döda är nog att betrakta som ett ganska snällt krig, säger Rolf Oom, planeringschef på kyrkogårdsförvaltningen i Göteborg. En riktig katastrof går helt enkelt inte att hålla beredskap för.

I den nya gravtjänstlagen kommer det att finnas uppgifter om vilken beredskap och vilka åtgärder kommunerna ska kunna ställa upp med.

Om till exempel på Östra kyrkogården bombas sönder ska det finna spe-

I estradpanelen deltog fr v Bengt Erman, Gert Andersson, Gunnar Libell, konferensordförande och kyrkogårdsnämndens ordförande i Hudiksvall, Sigvard Hovstadius, Nils Hiedland och Sverker Jonsson.

Begravning i krig lika viktig

Avdelningsdirektör Gert Andersson, Riksnämnden för kommunal beredskap, talade om begravningsväsendet i krig.

– Det är lika viktigt att ta hand om de döda på ett värdigt sätt även i krig. Därför måste begravningsväsendet planeras för den situationen.

– Vid ett bombanfall kan väldigt många bli skadade och dödade. Civil-

försvaret tar hand om det första skedet, identifierar döda och ser till att skadade förs till sjukhus. De döda förs till en bisättningsstadion och anhöriga meddelas. För själva begravningen finns en militär begravningstjänst. I vissa fall kan situationen tvinga fram gemensamhetsbegravning.

Konferensen leddes av stadsträdgårdsmästare Gunnar Libell, ordförande i Hudiksvalls kyrkogårdsnämnd.

Återvinning av värme aktuellt

Att åstadkomma lägre kostnader för uppvärmning av anläggningar är en angelägen fråga för alla i samhället oavsett om det gäller privata eller offentliga företagare.

En bra skrift i ämnet värmeutvinning ur mark, vatten och luft har utgetts av Naturvärdsverket – meddelande snv pm 1833.

Skafta den skriften och läs om miljövänliga lösningar angående tjordvärme, grundvattenvärme, bergvärme, ytvattenvärme, spillvattenvärme, luftvärme och tekniken kring olika lösningar.

Dessutom finns här information om vad lagen säger samt vilka problem och lösningar man bör tänka på.

Address: Statens Naturvärdsverk, Box 130, 171 25 Solna, tel 08-98 18 00.

Upplåtelsestiden för gravvårdar måste bestämmas

Låt en lag få definiera vad som är "all framtid"

I nr 5/84 av tidningen Kyrkogården går Hans Davidson och Agneta Rudvall till storms mot den utredning som har till uppgift att bli en undersöka möjligheterna till att avbryta nu gällande skötselåtaganden på all framtid. Efter- som Göteborgs kyrkogårdsstyrelse tillhör dem, som genom skrivelser och uppaktningar för departementet varit med och initierat utredningen finns skäl att be- möta Davidson och Rudvall från lokal nivå.

Enligt gällande lagstiftning tillkommer det vederbörande kyrkogårdsmyndighet att bestämma vilken upplåtelsestid som skall gälla för kyrkokommunens kyrkogårdar. På de allra flesta större och medelstora kyrkogårdar gäller i dag upplåtelser på högst 50 år. I Göteborg gäller 25 år med rätt att förlänga på ytterligare 25 år. Här finns alltså redan genomförd den ordning, som skribenter- na upplever som så fassaväckande.

Dyr skötsel

Fram till och med 1973 kunde en begravningsinnehavare inbetala medel till kyrkogårdsförvaltningen för skötsel av gravplatsen på all framtid. I Göteborg finns nu ca 10 000 sådana "allframtidsg- ravar". Enligt en inom förvaltningen genomförd utredning kostar skötseln av dessa gravar betydligt mer än vad som kommer in genom intäkter i form av av- kastning på det ursprungligen inbetalade beloppet.

Kyrkogårdsförvaltningen och dess styrelse har frågat sig om det är rimligt att dagens skattebetalare skall subventionera skötseln av dessa gamla gravar, till vilka det i många fall kanske inte finns några anhöriga kvar. Vi har kommit fram till att det rimliga är att vi får en lag som definierar vad som är all framtid just för dessa gravar. Om det lagtekniskt är möjligt skall den åberopade utredningen klara ut.

Davidson har vandrat på en lantkyr- kogård och mediterat över gravstenar- na. Det gör jag också då och då. David- son har helt rätt när han beskriver hur

mycket man kan läsa ut av vissa gravste- nar och fundera över vilka glädjestun- der och lidanden som har drabbat dem som finns angivna på värden. Men i storstäderna ger ofta inte kyrkogården denna möjlighet. Förr fanns på gravvård- arna oftast angivet yrkesbeteckning och adress samt fullständiga data. Då hade stenen ett intresse även för en ut- omstående. Vilket historiskt intresse finns att läsa på en gravsten med endast "Karl Johanssons familjegrav"? Man får inte reda på någonting om vilka som finns gravsatta, var de bodde eller sys- lade med. Sådana gravstenar finns det många och de kan saklöst försvinna när de anhöriga inte längre har intresse av dem.

Namn och årtal

Ett mellanting är de gravstenar som anger namn och årtal. På en mindre ort kan detta vara tillräcklig information för att ge en besökare tillfälle till en stunds inre funderingar. Går man där- emot t ex på Västra kyrkogården i Gö- teborg och läser Gunnar Svensson f 1910 d 1980 får man inte mycket ledning för vidare funderingar. Om man verkligen vill värna om en bygd kulturhisto- ria skall man se till att kyrkogårdsnäm- den/styrelsen bestämmer att alla grav- vårdar skall ha yrkesbeteckningar, namn och fullständiga födelse- och dödsdata.

Det finns en klar skillnad mellan för- hållanden på landsbygden och i storsta- den. Och inget hindrar ett kyrkoråd som vill bevara stenar för all framtid att också göra det. Jag förutsätter att kyr- kogårdsstyrelserna har sunt förnuft.

En helt annan aspekt på frågan är gravmarksbehovet. Om vi bara skulle fortsätta att bygga ut våra kyrkogårdar kommer ju i förlängningen hela Sverige att bli kyrkogård, drastiskt uttryckt. Vi har märkt här i Göteborg att efterfrågan på gamla gravar (d v s återupplåtande av gravplatser där det finns utrymme för fler kistor och/eller urnor) är mycket stor beroende på att de äldre kyrkogård- arna ligger mer centralt och lättåtkom- ligt.

Davidsons hela resonemang bygger på att gravarna hålls värdade. Om så inte sker vanpryds hela kyrkogården. När det inte finns anhöriga kvar, menar

Davidson då att skattebetalarna skulle ta över skötseln av den enskildes grav- plats?

Gravvården primär

I många debattinlägg i olika tidningar har man tagit upp frågan om vem som skall anses så berömd att hans/hennes gravvård skall bevaras för framtiden. Jag tycker heller diskussionen gått snett. I första hand gäller det att bevara grav- vårdar som har ett tidstypiskt utseende eller på annat sätt kan vara värda att bevara för eftervärlden. Det är gravvård- den som är det primära. Då saknar det betydelse om det är, som Davidson ut- trycker det, stataren eller godsägaren, som vilar i gravan.

Men Hans Davidson, vad har det för betydelse om gravvården finns placerad på ett särskilt ställe på kyrkogården el- ler om den finns just på det ställe där själva gravsättningen ägt rum? Efter- som våra kyrkogårdar har ett lagfäst skydd kan de inte användas för andra ändamål varför gravvården i alla händel- ser är tillförsäkrad.

En ändå viktigare faktor, som jag inte sett att någon tagit upp i debatten är minneslundarnas framväxt. Självklart skall de finnas som upplever en enskild gravplats enbart som en belastning. Men minneslundan är ett uttryckligt be- vis på den historielöshet som präglar vår tid. Dessa är ett betydligt större hot mot de intressen som Davidson och Rudvall företräder, än en ändrad lagstiftning om gravvårdstiden. Om minneslundan blir dominerande får vi ingenting kvar till eftervärlden, inte ens gravvårdar i ett hörn av kyrkogården.

STAFFAN HOLMGREN

Kanslichef

Göteborgs kyrkogårdsförvaltning

Gynna denna tidnings annonsörer!

Sparar fyra tjänster Pilotfall för landet

Stockholms kyrkogårdsförvaltning har investerat i 150 000 kr på att föra över hela sin hantering på data. Det är det första i sitt slag i landet. Projektet genomförs i samarbete med kommundata och statskonsult. Omläggningen beräknas ta fem år men när den är klar skall förvaltningen klara sina arbetsuppgifter med några färre anställda.

—Systemet kräver ett mycket stort minne redan i starten, berättar förste sekreterare Bengt Ulvehed vid kyrkogårdsförvaltningen, eller närmare bestämt 135 miljoner tecken. De gamla systemen skall i sin helhet föras över till de nya datorutrustningarna.

Från 1827

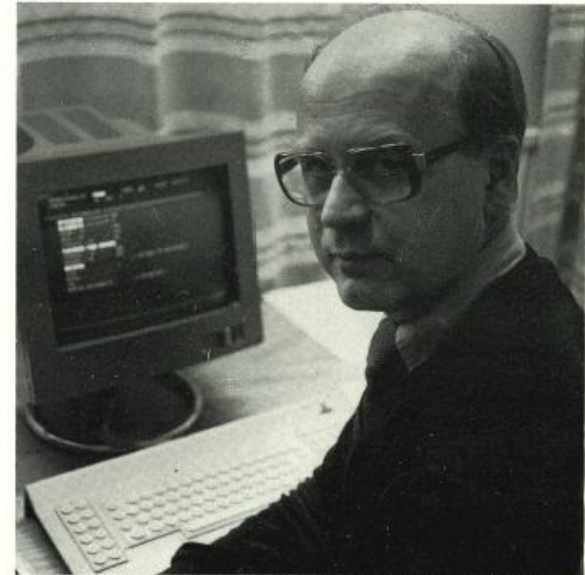
Stockholms kyrkogårdsförvaltning ansvarar i dag för åtta begravningsplatser och sex minneslundar i kommunen. Över en miljon gravsatta rör det sig om. De äldsta uppgifterna är från 1827.

—På datan kommer gravbok, utskriften av gravbrev, intyg om jordande i minneslund och alla debiteringar att ligga. Vi skickar i ex ut 60 000 räkningar per år och den uppgiften går i fortsättningen automatiskt, fortsätter Bengt Ulvehed. Det gäller räkningar på småjobb som att rätta stenar, skötsel av gravar, förrättningar och till entreprenörerna. Summan uppgår till fyra miljoner kr om året.

Nu ett formulär

Gravbrev har skrivits för hand men datan spottar nu ut dem. Från att ha haft ett 30-tal olika formulär för detta har vi kunnat skapa ett enda.

—Under tiden omläggningen pågår ringer människor och vill ha uppgifter. Därför måste vi mikrofilma materialet för att ha det tillgängligt under tiden som vi arbetar med två olika system. Vi har tagit 40 000 exponeringar av kort och 60 000 av böcker. Det blev en kost-

—Vi har skaffat 12 terminaler och tre printrar till kyrkogårdsförvaltningen, berättar förste sekreterare Bengt Ulvehed.

nad på 100 000 kr, säger Bengt Ulvehed. 12 terminaler skall klara arbetet med tre printrar, en för utskrift av gravbrev, en för intyg om jordande i minneslund samt en för övriga utskrifter. Vi hoppas få del av ungdomslagen och lönebidragsanställd personal genom Ams liknade säsongsanställda.

Förslitning

—Orsaken till att vi började tänka på dataregistreringen var förslitningen av böckerna, säger kyrkogårdschef Åke Ohlsén. En stor del av dem hade varit tvungna att skrivas om och det hade blivit ett slavarjobb. Vidare var arbetsmiljön med att hantera de tunga volymerna och springet i arkivutrymmena inte bra.

—Förberedelsearbetet har tagit tre år. Vi anlidade kommunens organisationsavdelning. Huvudstudien kom 1982 och beslutet förra året. Då konstruerades också vårt datasystem. I september började utrustningen och testerna för att vara klart till starten 16 januari i år. Alla som är intresserade kan komma på studiebesök, fortsätter Åke Ohlsén. Och eftersom vi är pionjörer säljer vi gärna vår kunskap vidare. Många har debiteringsdelen men här finns ju allt. Det går dessutom att bygga ut ytterligare med att låta begravningsentreprenörerna gå in för bokningar och annat.

Göteborgs och Malmös kyrkogårdsförvaltningar har redan visat intresse för det nya systemet.

MAGNUS MAGNUSSON

Kyrkogården 1:84

866218

(RESERV)
 (GRAVS)
 (ATER)
 (BEST)
 (ARBORD)
 (FAKT)
 (INBET)
 (KRED)
 (GJÖBT)
 (VISÄ)
 (UTSYN)
 (HIST)
 (RENS)

NSKAD FUNKTION

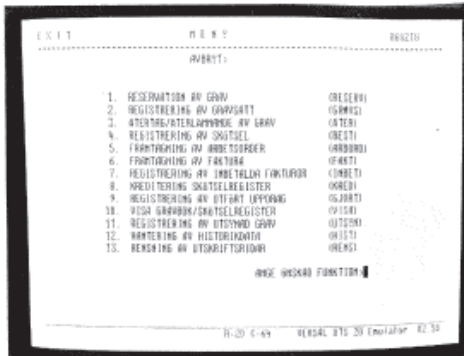
Kyrkogården 2:86

VERSAL UTS 20 Emulator v2.50

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

Linköping har utvecklat sitt eget datasystem

Så här ser menyn ut i Linköpingsystemet.

Under 1985 tog Linköpings griftegårdsförvaltning steget in i datavärlden. Detta skedde i och med att ett nyutvecklat datasystem för gravadministrativa rutiner började användas.

I Linköping har frågan om att datorisera gravskötsel- och gravboksrutinerna varit aktuell länge och problemen har utretts under flera år. De i dag befintliga gravadministrativa systemen har studerats och utvärderats men befunnits innehålla olika nackdelar. Det nya sys-

temet i Linköping är utvecklat av datorföretaget Sperry – ett av Sveriges största företag i branschen – i samarbete med Linköpings griftegårdsförvaltning. Systemet som går under namnet EXIT är uppbyggt kring ett fjärde generationens datorspråk benämnt "Mapper".

Rimligt pris

Varför ett helt nytt gravadministrativt system?

Anledningen till att griftegårdsförvaltningen valt att utveckla ett helt nytt system är att förvaltningen sökt ett interaktivt system med direktkommuni-

kation med datorn – ett så kallat "online" system – till ett rimligt pris. Dessutom bör datasystemet vara så utformat att all lagrad information är tillgänglig för bearbetning utan särskild programmering.

Svaret på griftegårdsförvaltningens önskemål är Mapper. Detta fjärde generationens datspråk är så konstruerat att programmeringsinsatserna vid utveckling av systemet minimeras. Vidare blir den färdiga produkten ett system som förutom alla normalrutiner även ger användaren möjlighet att själv bearbeta lagrad information, göra sammanställningar, beräkningar och så vidare utan att först behöva ta fram ett nytt program för rutinen. Detta ger goda möjligheter att analysera, utvärdera och planera griftegårdsförvaltningens verksamhet.

Avgör själv

System EXIT kan användas i olika miljöer beroende på verksamhetens storlek. En liten förvaltning kan välja att köra med egen persondator, medan den större väljer stordatormiljö och "online" kommunikation. Har man valt det senare alternativet och har stora volymer som skall bearbetas kan man överlåta till datorleverantören – servicebyrån att ta hand om de stora körningarna av exempelvis årsskötselräkningar. Den mindre produktionen av de dagliga eller veckovisa framtagningarna av fakturor och arbetsorder sker bäst lokalt på egen skrivare. Finessen är att man aldrig är läst i bestämda rutiner utan förvaltningen kan själv avgöra hur man önskar arbeta.

I Linköping är EXIT integrerat med kyrkoförvaltningens ekonomisystem, vilket automatiserar bokföringen av fakturaflödet. Även här finns valfrihet och anpassning till de lokala förhållandena.

De kyrkogårdsförvaltningar som pla-

Träkorsen vid Sätters sjukhus får vara kvar

Efter yttrande från länsantikvarien, i vilket framhålls att kyrkogården vid Sätters sjukhus bör bevaras, har kommunstyrelsens arbetskommitté föreslagit att kyrkogården ska vara kvar.

Länsantikvarien menar att kyrkogården bör bibehållas då anhöriga fortfarande besöker den och vårdar gravarna. Sista jordfästningen skedde 1950. 1966 restaurerades träkorsen,

men det behöver göras om. Det kan kanske ske som beredskapsarbete.

I diskussioner som förts inom kommunen har sagts att man bör satsa på bättre material än trä så att korsen håller längre. Andra menar att träkorsen bör finnas kvar. De vittnar om den enkelhet, som präglade dessa jordfästningar. Anhöriga hade inte råd att ta hem de döda för jordfästning, utan de jordfästes på statens bekostnad på kyrkogården.

Kyrkogården kan ses som en del av Sätters kulturhistoria.

Astrid Ericsson tycker att rutinerna blivit enklare och snabbare med det nya datasystemet.

nerar att datorisera de gravadministrativa rutinerna eller avser förnya redan befintliga system är välkomna att ta kontakt med undertecknad vid Linköpings

griftegårdsförvaltning, tel 013-11 15 50.

LARS NILSSON
 kyrkogårdschef i Linköping

Linköpings kyrkogårdschef Lars Nilsson är nöjd med sitt inom den egna förvaltningen utarbetade datasystem.

kyrkogården

ORGAN FÖR SVERIGES KYRKOGÅRDS- OCH KREMATORIEFÖRBUND

Etiken i vardagen ger rätt sorts effektivitet
Jan-Olof Aggedal om vikten av estetik, miljö och bemötande i ett krematorium. Sid 6-11

Vattenläcka satte stopp för Värnamos Krematorium
Uppmerksomt halvårslängd driftstopp och en omfattande teknisk reparation är resultatet av att sju inspektörer vatten läckte en helg. Nu mörkas lög- och rörligastatistiken om. Sid 4

Två nya ramavtal klara för återvinningen av metaller
Förnik miljö och Orthometals har tecknat ramavtal med Svenska Kyrkan om metaller återvinningen från krematorierna. Huruvida man även väjer själva vilket man tar. Sid 15-17

Uppsala söker provning hos HFD för utbyggnad
Uppsala pastorats kamp för att bygga ut sitt dotterliga Krematorium vid Björnsåsa församling. Pastoratet har lämnat in handlingarna till Högsta förvaltningsdomstolen, HFD. Sid 26

10:17

Nyhetsbrevet har nytt utseende!
Klicka här för att läsa nyhetsbrevet på webben

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

Vårt nyhetsbrev har fått nytt utseende!

Nyhetsrullen är tillbaka
På allmän begäran återinför SKKF tjänsten "Begravningsverksamheten i medierna". Se vilka nyheter som fångats upp av tjänsten på skkf.se.

Platsar din kyrkogård i en guidebok om Sveriges

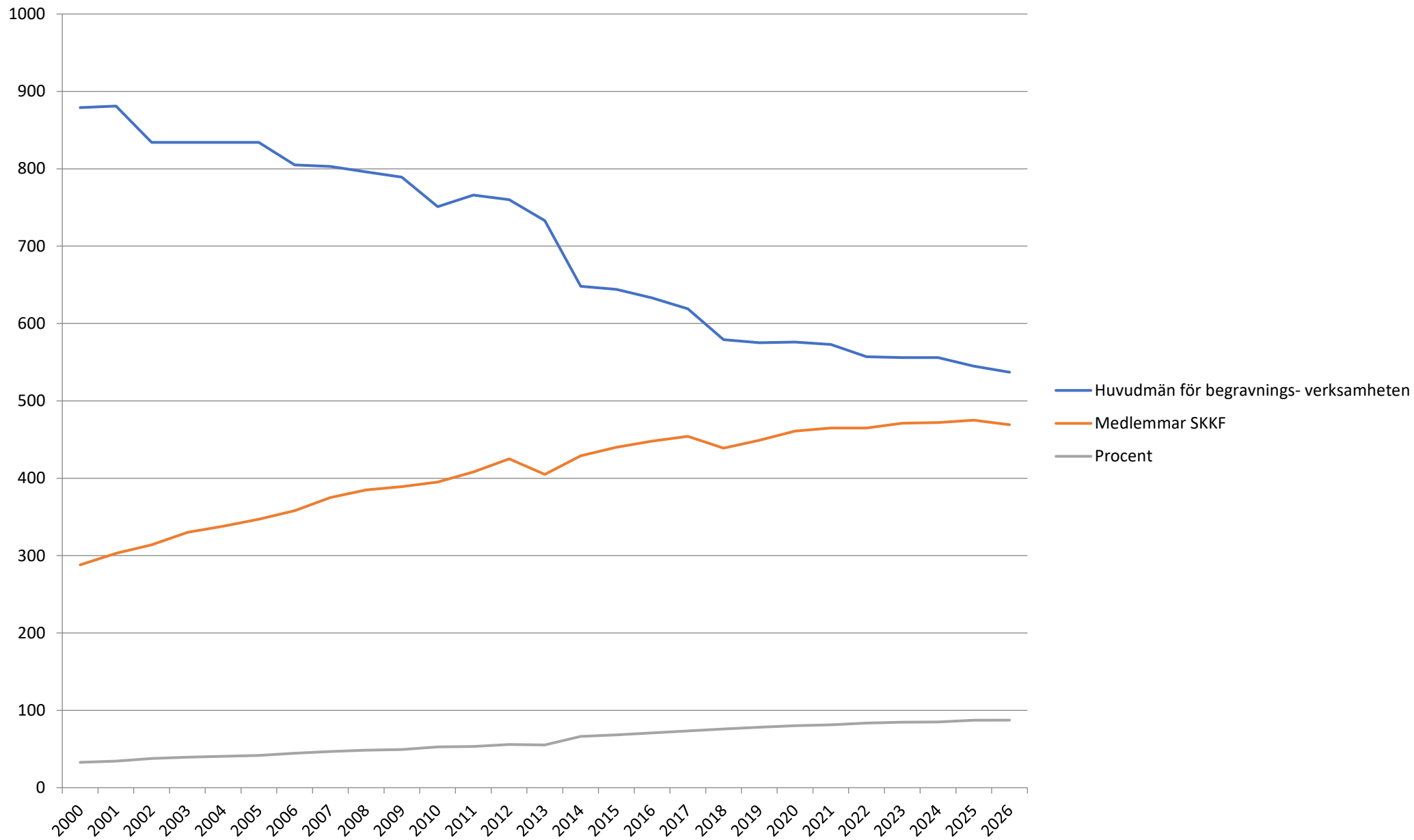
Svara

E-post Kalender Kontakter Flöde Appar

UTBILDNING 2026

SKKF

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

Aktuellt i begravningsverksamheten

2026-03-02

Produkt- & maskinutställning – Borlänge 19 maj, 2026

2026-02-19

Folkets historia – Kremeringens historia NYTT avsnitt släppt

2026-01-30

Ansvarsdokumentet uppdaterat

2026-01-12

Den enhetliga begravningsavgiften sjunker något

2025-12-29

Maskin- & Branschdag i Hässleholm 25 augusti 2026

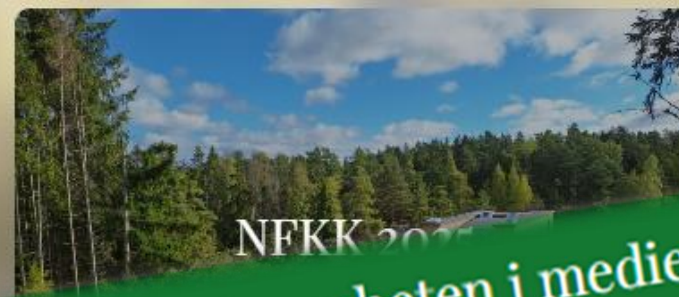
Infobank/Arkiv

Utbildning

SKKF:s Rikskonferens
- Wisby Strand 11-12

NFKK 2026

Begravningsverksamheten i medierna

2026-03-16 - KL 05:00

Twister och misstag kring gravar – och utebliven tillsyn: "De sitter ju nästan och väntar"

2026-03-16 - KL 04:00

Så mycket kostar det att dö

Rikskonferens i Visby 11-12 maj 2026

Andra händelser och datum under året

- Nya mallar avseende användning och kontroll av trycksatta anordningar: 13 och 17 april via Teams
- Krematoriekonferens i Oskarshamn 15 – 17 oktober
- Härifrån till evigheten – hur tolka ”evig gravfrid” – Uppsala 21 oktober
- FSK: Ledarskapsdagar, Tema arbetsmiljö – Eskilstuna eller Gävle 12-13 november
- Energi & etik – 3:dje seminariet och avslutning på projektet 19-20 januari, 2027

Podd-tips

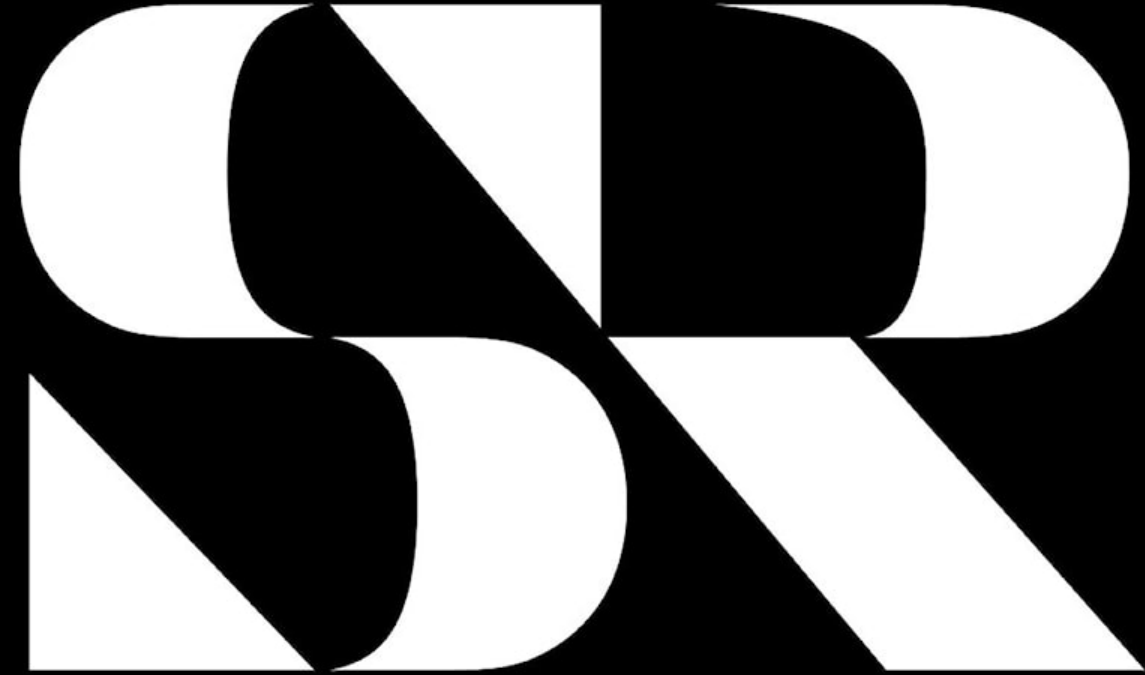

Podcasten Folkets historia i samarbete med Stiftelsen IGNIS

- I ett samarbete mellan Stiftelsen IGNIS och Hildurs AB produceras tre podcastavsnitt som handlar om begravningstraditioner och kyrkogårdar/begravningsplatser.
- Första avsnittet handlar hur eldbegängelsen, kremationen, kom till Sverige i slutet av 1800-talet.

Frågan från Sveriges Radio

Hur hantera?

Upptäck Sveriges kyrkogårdar

med Marita Sköldberg som ciceron

450 kyrkogårdar
från Skåne till
Lappland
+
intressant fakta
som dyker upp
efter vägen

389 kr
(mängdrabatt vid
köp av 10 eller fler)

Läs mer och beställ på
www.forgatmigejmedia.se

utkommer
i november

Förgätmigej
Media

Innehåll

Kremationsstatistik 2025?

Ca 85,9%

Metallåtervinning

FÖNIX MILJÖ

ORTHOMETALS

> innovating recycling

2025	164 163 205:-
2024	177 710 000:-
2023	105 236 794:-
2022	95 470 463:-
2021	93 801 928:-
2020	96 216 183:-
2019	113 597 304:-
2018	76 444 831:-
2017	16 174 493:-
TOTALT	938 815 968:-

Begravningsavgiftens utveckling

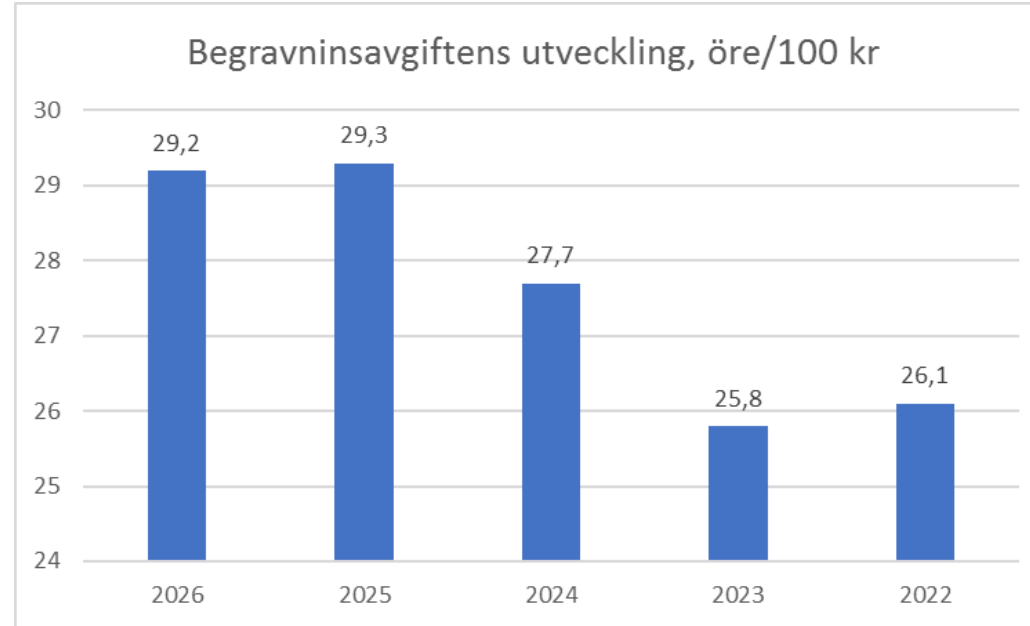
-29,2 öre 2026

-29,3 öre 2025

-27,7 öre 2024

-25,8 öre 2023

-26,1 öre 2022

Behovet av stora kremationsugnar

Stockholms stads krematoriefakturering

 Stockholms stad

Stadsledningskontoret
Juridiska avdelningen

PM
2025-03-24
Sida 1 (6)

Patric Rylander

Ersättning för kremation m.m.

Bakgrund

Begravningsverksamheten finansieras av en särskild begravningsavgift. Alla personer som är folkbokförda i Sverige och har en beskattningsbar förvärvsinkomst för kommunal inkomstskatt ska betala begravningsavgift, se 9 kap. 1 och 3 §§ begravningslag (1990:1144), i fortsättningen BL.

I 9 kap. 6 § BL redogörs för vilka tjänster som ingår i begravningsavgiften. De uppräknade tjänsterna ska huvudmannen tillhandahålla utan kostnad för dödsboet för den som vid dödsfallet var folkbokförd inom en huvudmans förvaltningsområde. Tjänsterna som anges är bl.a. gravplats, gravsättning, vissa transporter, kremation, lokal för förvaring och visning av stoftet samt lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler. Enligt 9 kap. 7 § BL ska dessa tjänster tillhandahållas utan kostnad för dödsboet också av någon annan som förvaltar en allmän begravningsplats om den avlidne kan beredas plats där.

Frågeställning

Fråga har uppkommit om innebörden av skrivningen "utan kostnad för dödsboet" i 9 kap. 7 § BL innebär att kostnaderna för tjänsterna, och då framförallt kostnaderna för tjänsten kremation, kan faktureras annan än dödsboet. Det vill säga om kostnaderna kan faktureras den huvudman inom vars förvaltningsområde den avlidne var folkbokförd vid dödsfallet.

Stadsledningskontoret
Juridiska avdelningen

Hantverkargatan 3 A, 2 F.
100 25 Stockholm
Telefon 08 608 20 823
Växel 08 608 29 000
ata.karlson@stockholm.se
stat.stockholm

 Stockholms stad

 Svenska kyrkan

Överenskommelse kremationsansvar inom Stockholms län

Inom Stockholms län finns fyra begravningshuvudmän med krematorier (sådanefter kallade krematorieförare) som tillsammans innehar och förvaltar fem krematorieanläggningar.

Silverdal – Sollentuna församling
St Botvid – Huddinge pastorat
Stockhallan – Nacka församling
Räckvim – Stockholms stad
Nya krematoriet – Stockholms stad

Krematorieförarnas kremerar:

Avlidna som vid sin död var folkbokförda inom respektive förvaltningsområde.
Avlidna som vid sin död var folkbokförda i de församlingar/pastorat som respektive krematorieförare har kremationsavtal med. Se bilaga.

Kremationsansvaret enligt begravningslagen 9 kap 7 §

Om den avlidne kan beredas gravplats inom annat förvaltningsområde övergår kremationsansvaret till gravsättande begravningshuvudman.

I de fall gravsättande begravningshuvudman inte har eget krematorium sker kremation hos den krematorieförare som begravningshuvudmannen har avtal med.

Med uttrycket "kan beredas gravplats" avses att begravningshuvudmannen i annat förvaltningsområde än där den avlidne var folkbokförd medger gravsättning enligt önskemål från den avlidne eller den som ordnar med begravningen.

Sollentuna församling, Huddinge pastorat, Nacka församling och Stockholms stad medger gravsättning av folkbokförd i annat förvaltningsområde om något av två förhållanden uppfylls:

- Gravplats kan beredas inom begravningshuvudmannens förvaltningsområde i mån av plats och i enlighet med lokala beslutsmått och riktlinjer.
- Plats finns i befintlig familjegrav inom förvaltningsområdet.

Vid avvikelser från överenskommelsen ska en dialog föras mellan berörda parter.
Dokumentet är överenskommet mellan alla fyra krematorieförare i juni 2025. Uppdatering görs årligen.

Camilla Rasmussen, kyrkogårdschef
Huddinge pastorat

Sofia Rehn, kyrkogårdschef
Nacka församling

Bo Strömberg, chef begravnings- och fastighetsenheten
Sollentuna församling

Patric Rylander, förvaltningschef
Stockholms stads kyrkogårdsförvaltning

Till: Kyrkogårdsnämnden, Stockholms stad
Från: Sveriges Begravningsbyråers Förbund/Fonus Ekonomisk Förening
Datum: 2025 10 21
Ärende: Överenskommelse om kremationsansvar mellan kremationshuvudmän i Stockholms län samt fakturering till gravsättningshuvudmän i hela landet

Sammanfattning

Vår Begäran:

Stockholms Stad följer inte gällande lag. Vi begär att kommunen omgående vidtar ändringar i sin tillämpning av gällande lag, begravningslagen. Enligt gällande lag, 9 kap 6 och 7§§, skall huvudmannen utan kostnad för dödsboet tillhandahålla tjänster som räknas upp i lagen, 6 och 7§§. Stockholms kommun saknar laglig rätt att ta betalt av annan huvudman för de tjänster som räknas upp i 6 §. Härför krävs lagstöd. Sådant saknas.

Clearingsystemet inom begravningsverksamheten upphörde den 1 januari 2017. Av propositionen, 2025/16:95, som låg till grund för ändringen, utvecklas bl.a. hur ändringen påverkar bl.a. Stockholms kommun. Noteras bör att kommunen gynnas av att folkbokförda i Stockholm gravsätts någon annanstans än i kommunen som tar emot färre.

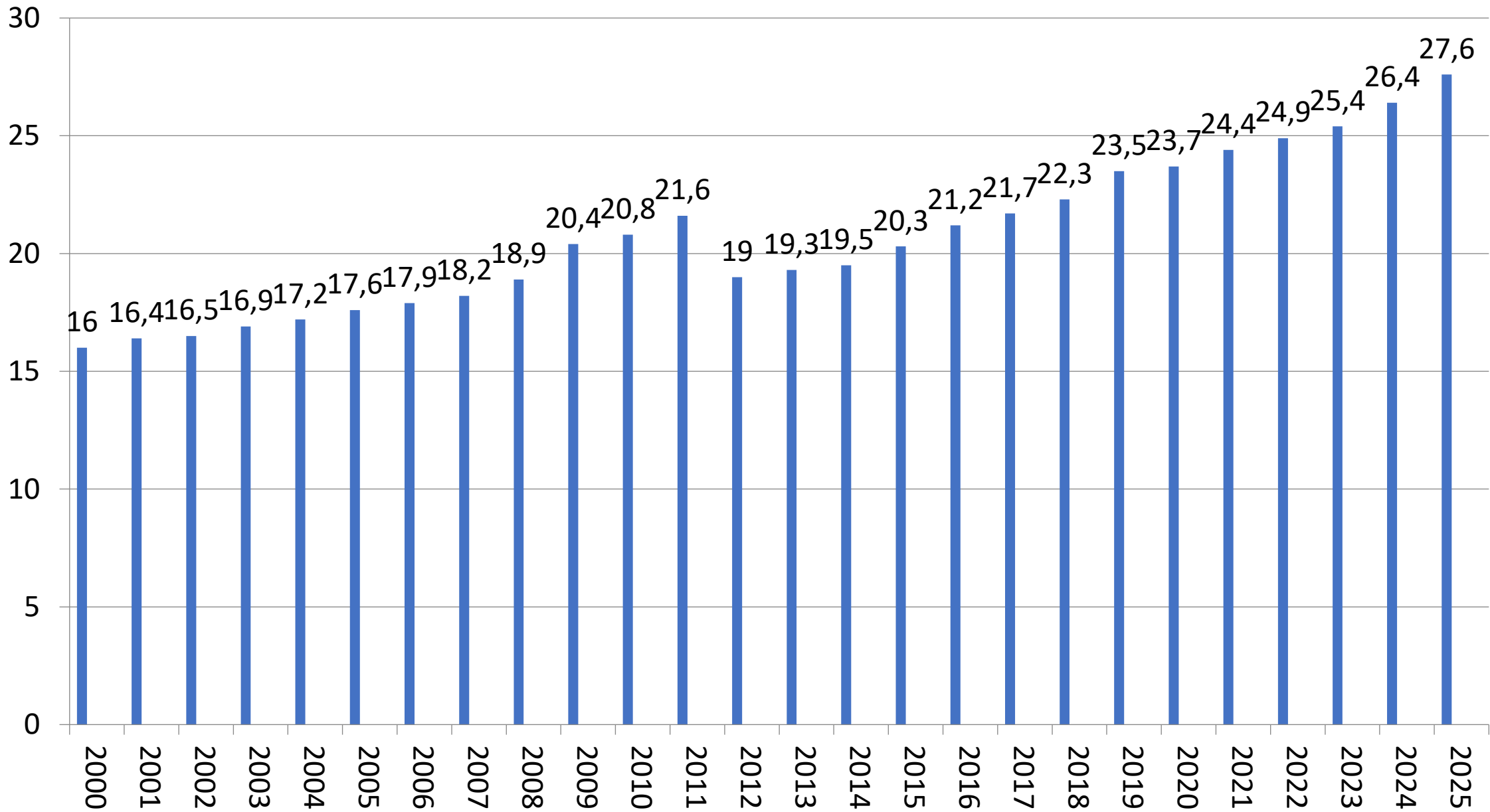
Med hänvisningen till det anförda saknar Stockholms kommun laglig rätt att ta betalt av annan huvudman för tjänster, uppräknade i begravningslagen. Pågående fakturering ska upphöra omgående. I det följande utvecklas närmare grunderna för vår begäran.

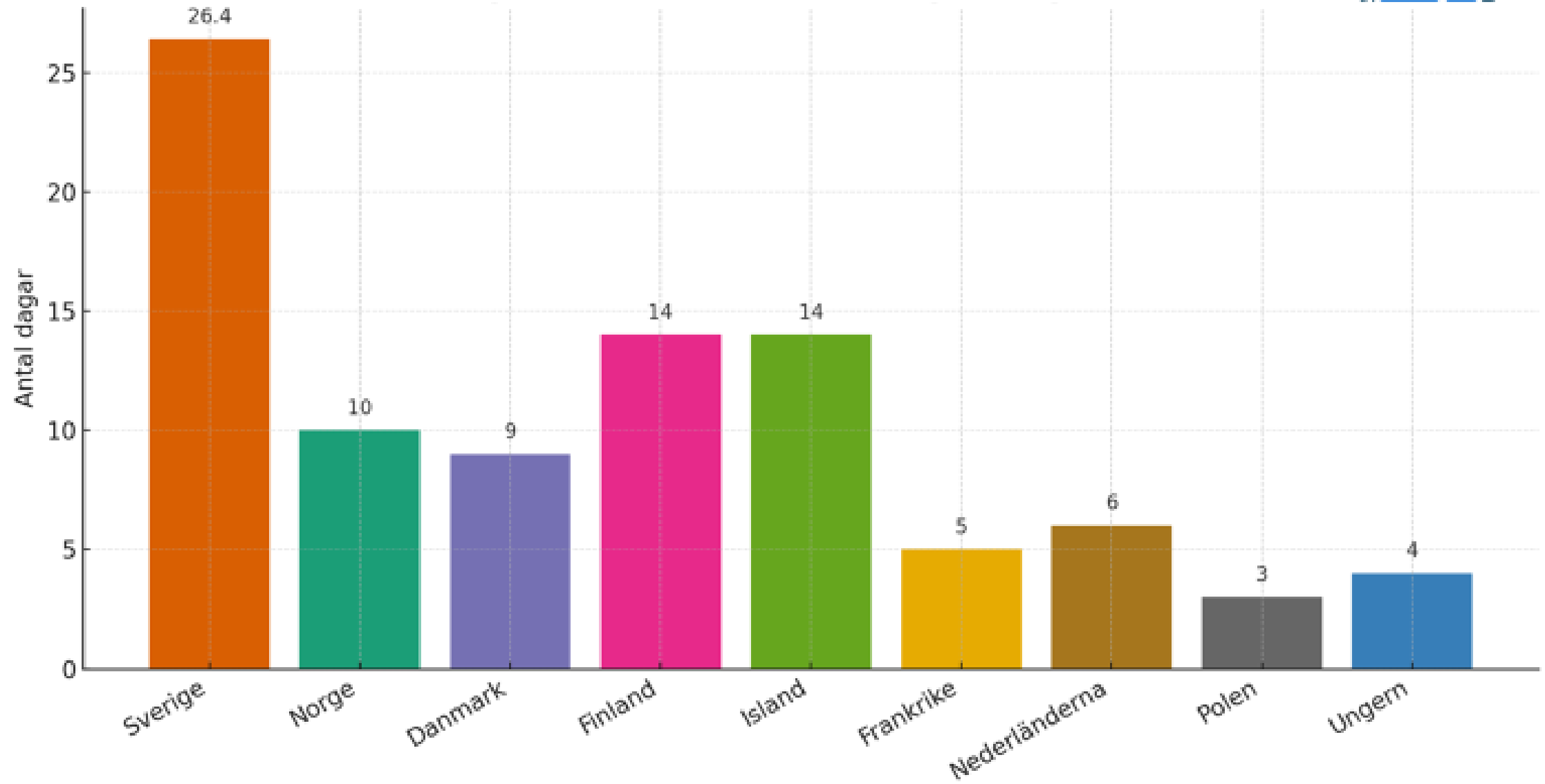
Bakgrund

Vi har tagit del av den överenskommelse som har ingåtts mellan kremationshuvudmännen i Stockholms län rörande ansvar och hantering av kremationer. Daterad 19 juni 2025, vilken bifogas Bilaga 1. Överenskommelsen gäller inte bara Stockholms län utan begravningshuvudmän i hela landet vilket skapar förvirring både hos huvudmän och dödsbon.

Efter genomgång av innehållet menar vi att avtalet, i sin nuvarande form, **inte överensstämmer med gällande lagstiftning**, särskilt vad gäller **begravningslagen (1990:1144)** och de principer som styr **huvudmannaskap och likabehandling** inom den offentliga förvaltningen.

P.g.a. överenskommelsen och den informationen man gick ut med den 19 juni, begärde vi tillsammans med Fonus att få ha ett möte om den uppkomna situationen, det mötet ägde rum den 2 oktober. Ett möte som inte ledde till samsyn och förståelse för sådana synpunkter.

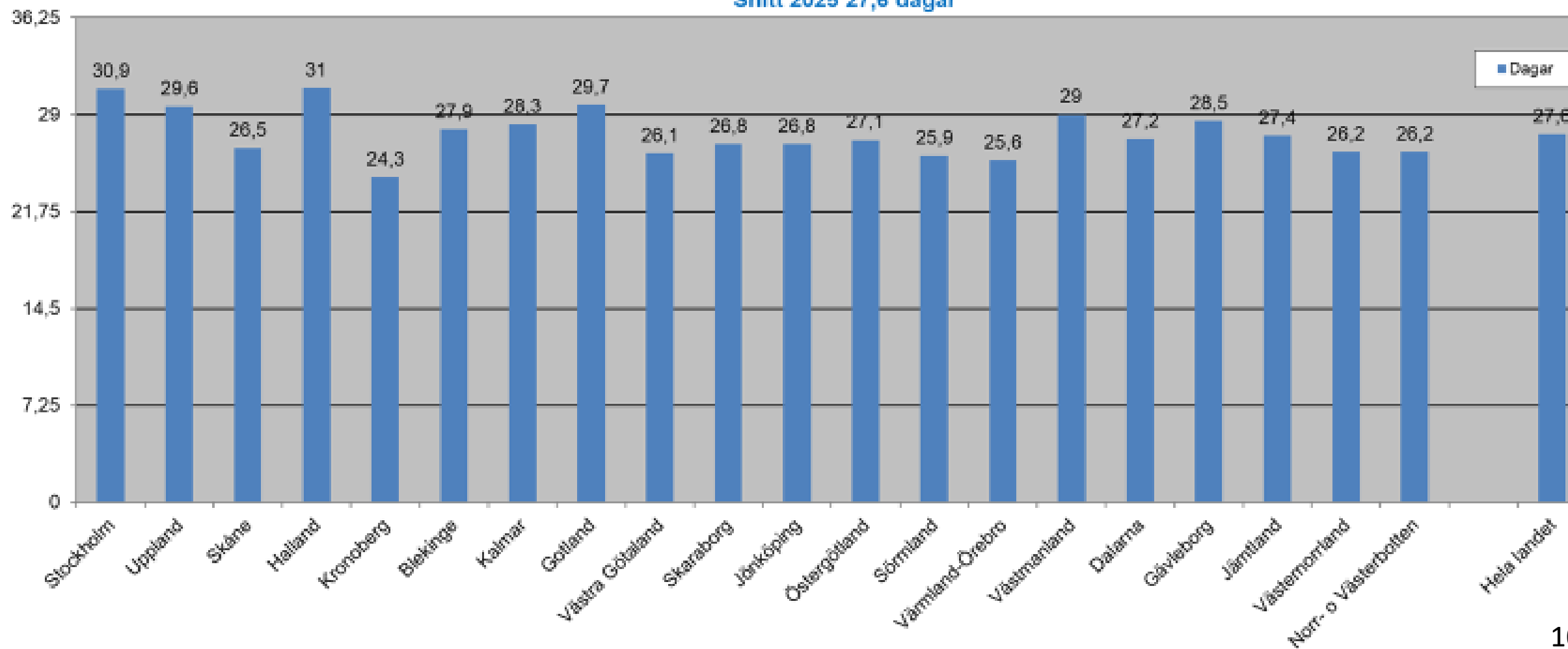
Dagar mellan dödsfall och begravning

Oktober och November 2025

(Statistiken bygger på 6 356 begravningar)

Snitt : 2018 22,3, 2019 23,2, 2020 23,7, 2021 24,4, 2022 24,9, 2023 25,4, 2024 26,4

Snitt 2025 27,6 dagar

Begrepp i begravningsverksamheten

2023

- Sveriges Lantbruksuniversitet
- Sveriges Begravningsbyråers Förbund
- Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation
- Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund
- Föreningen Sveriges kyrkogårdschefer

- Fontus
- Stenindustriförbundet
- Stockholms kyrkogårdsförvaltning
- SLU Tankesmedjan Movium
- Göteborgs begravningsamfällighet

Stad & Land nr 195
ISBN: 978-91-8046-842-8 (pdf)

Ansvarsdokumentet -

Huvudmannen och begravningsbyråns ansvar vid begravning - en vägledning

- Uppdateringar 2026

- Användning av rökelse
- Begravningsbyråns tillträde till bisättningslokal
- Ansvaret för att ta in och ut kistan i ceremonilokal
- Rasskyddets kvalitet när det gäller jordbegravning
- Bord för ceremoni med urna
- Ansvar och handhavande av urna vid ceremoni på annan plats

2026

ANSVARSDOKUMENTET

Om begravningsbyråns och
huvudmannens ansvar vid begravning

Januari 2026

Ansvarsdokumentet - "en vägledning" har arbetats fram gemensamt av Sveriges Begravningsbyråers Förbund, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, Fonus ekonomisk förening, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Svenska Kyrkan

Mall för beräkning av gravsättningskostnader av icke folkbokförd

H27		A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	<i>Mall för lokal beräkning av kostnad för gravsättning</i>									
2										
3	Grundförutsättningar									
4										
5	Total yta gravplatsmark m2									
6										
7	Normalyta kistgravplats m2									
8										
9	Normalyta urngravplats m2									
10										
11	Nettokostnader för begravningsverksamheten enligt Modell för verksamhetsindelning:									
12										
13	Vhet 801: Intäkter (ej bv-avgift)						Kostnader:			
14										
15	Vhet 810: Intäkter						Kostnader:			
16										
17							Varav gemensam administration:			

31										
32	<i>Kostnad gravsättning kistgravplats</i>									0
33										
34	<i>Kostnad gravsättning urngravplats/laskgravplats</i>									0
35										
36	<i>Kostnad gravsättning minneslund/laskgravlund/columbarium</i>									0
37										

35										
36	<i>Kostnad gravsättning minneslund/laskgravlund/columbarium</i>									0
37										
38										
39										
40										

Nytt organiserat samarbete med SKAO

Birgitta Ödmark, vd för Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Skao, och SKKF:s vd, Dennis Jansson. Organisationerna ökar nu sitt samarbete runt utbildningar.

FOTO: LOTFA PERSSON, SKAO

UTBILDNINGAR

SKKF och Skao i nytt samarbete

Lövplattmasken, *Obama nungara*

TACK FÖR MIG!

Mattias Elofsson

mattias.elofsson@skkf.se

www.skkf.se

www.facebook.com/skkf1882